O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ... PALATASI

Куч — адолатда

Адолат

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2004 йил 30 январь

№ 4 (447)

ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

Сотувда эркин нархда

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ КЕНГАШИНИНГ СЕССИЯСИ

29 январь куни халқ депутатлари Тошкент вилояти кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлди. Унда вазирлик ва идоралар раҳбарлари, Олий Мажлисга Тошкент вилоятидан сайланган депутатлар иштирок этди.

Сессияда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Мамлакатимизни улкан қурилиш, ободончилик ва бунёдкорлик майдонига менгзаш мумкин. Барча вилоят ва туманларда, шаҳар ва қишлоқларда катта ўзгаришлар бўлмоқда. Бу янгиланишлар нафақат Ватанимиз қиёфасида, балки халқимизнинг онги ва шуурида ҳам ўз инъикосини топмоқда.

Давлатимиз раҳбари Тошкент вилоятида бўлаётган ўзгаришларни мамлакатимизда кечаётганислоҳотларнинг, улкан бунёдкорлик ишларининг узвий бир қисми сифатида баҳолади.

Тошкент вилоятининг мамлакатимиздаги ўрни ва мавқеи, инфратузилмаси ва коммуникацияси, табиий заҳиралари ва инсон ресурслари беқиёс. Юртимизда ишлаб чиқариладиган саноат маҳсулотларининг 10 фоизи, қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг 12 фоизи шу вилоят ҳиссасига тўғри келади.

Афсуски, сўнгги йилларда вилоятнинг обрў-эътиборига соя соладиган камчилик ва нуқсонлар кўпаймоқда. Вилоят кўпгина соҳалар ва йўналишлар бўйича ортда қолмоқда.

Юртбошимиз вилоятдаги аҳвол ҳақида очиқ-ойдин гапирар экан, ижтимоий соҳадаги муаммоларга алоҳида тўхталиб ўтди. Айниқса, таълим ва соғлиқни сақлаш тармоқларидаги аҳвол аҳолининг ҳақли эътирозларига сабаб бўлаётганини таъкидлади.

Сессияда ташкилий масала кўрилди.

У.Мирзақулов пенсияга чиқиши муносабати билан Тошкент вилояти ҳокими вазифасидан озод этилди.

Президент Ислом Каримов тавсиясига биноан Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари лавозимида ишлаб келаётган Козим Тўлаганов Тошкент вилояти ҳокими этиб тасдиқланди.

Сессияда сўзга чиққан Қибрай туманидаги "Маданият" ширкат хўжалиги раиси Акмал Назаров, Паркент тумани ҳокими Мирзамашраб Кўччиев, Бўка тумани ҳокими Жўрабой Миралимов, Янгийўл шаҳридаги 3-мактаб директори Равза Зинурова ва бошқалар Президентимиз нутқида белгилаб берилган вазифаларни изчил амалга ошириш, мавжуд камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш вилоят аҳлининг асосий вазифаси эканини таъкидлашди. Воҳанинг азалий обрў-эътиборини тиклаш, катта салоҳият ва имкониятларини рўёбга чиқариш, шуҳратини янада юксалтириш учун куч-ғайратини аямаслиги ва ташаббускорлик билан меҳнат қилажаги ҳақида гапирди.

Воҳид ЛУҚМОНОВ,
ЎзА мухбири.

СУРАТЛАРДА: сессия пайти.
Абдувоҳид ТЎРАЕВ олган суратлар

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

Қурбон ҳайитини нишонлаш тўғрисида

Муборак Қурбон ҳайити азалдан юртимизда халқимизга хос меҳр ва мурувват, бағрикенглик ва саховат ифодаси бўлиб келаётгани, ушбу айёмда ёши улуғ кексаларга ҳурмат-эҳтиром, кам таъминланган оилалар, боқувчисини йўқотган ва ногиронларга алоҳида ғамхўрлик кўрсатиш хайрли анъана эканини, бу сананинг маънавий ҳаётимиздаги ўрни ва аҳамиятини эътиборга олиб ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Диний байрам — Қурбон ҳайитни дам олиш куни деб эълон қилиш ҳақида" 1991 йил 20 июндаги 221-сон Фармони ижроси юзасидан Вазирлар Маҳкамаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. 2004 йилда Қурбон ҳайитининг биринчи куни 1 февралга тўғри келиши ҳақида Ўзбекистон мусулмонлари идораси Уламолар Кенгашининг қарори эътироф этилсин ҳамда мамлакатимизда байрам сифатида кенг нишонлансин.

2. Мутасадди идора ва жамоат ташкилотлари Қурбон ҳайитининг жойларда тартибли ва юқори даражада ўтиши учун тегишли тадбирларни амалга оширсинлар.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 27 январь.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

"Меҳр ва мурувват йили" дастури тўғрисида

Мамлакатимизда 2004 йилнинг "Меҳр ва мурувват йили" деб эълон қилиниши муносабати билан, жамиятимизда аҳиллик, бағрикенглик, меҳр-оқибат, миллатлараро дўстлик ва ҳамжиҳатлик муҳитини мустаҳкамлаш, юртдошларимиз, аввало, ёшларимиз онги ва тафаккурида юксак инсоний фазилатларни қарор топтириш, аҳолининг ижтимоий муҳофазасини кучайтириш, хусусан, кам таъминланган тоифа ва оилаларни қўллаб-қувватлаш ҳамда давлат ва жамоат ташкилотларининг бу борадаги фаолиятини мувофиқлаштириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. "Меҳр ва мурувват йили" дастури тасдиқлансин. Дастурда белгиланган чора-тадбирлар:

— давлат идоралари ва жамоат тузилмаларининг маблағ ва имкониятларини, ҳорижий [illegible] ташкилотлар, ширкат ва фермер хўжаликлари, тадбиркор ва ишбилармонларнинг ҳомийлик ёрдамларини кам таъминланган оилалар, ногиронларни, боқувчисини йўқотган фуқаролар ва ёлғиз кексаларни моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш учун жалб этишга;

— жамият ҳаётининг асосий бўғини бўлган оила тизимини мустаҳкамлаш, оналик ва болаликни, инсон ҳаёти ва манфаатларини ҳимоялаш, мавжуд ижтимоий муаммоларни ҳал этиш, жумладан, янги иш ўринларини яратиш, аҳолига тиббий, савдо ва коммунал-маиший хизмат кўрсатишни яхшилашга йўналтирилган ишларни амалга оширишга;

— юртдошларимизни меҳрибонлик ва эзгулик руҳида тарбиялаш, замон талабларига жавоб берадиган қадимий анъана ва қадриятларимизни ёшлар онгига чуқурроқ сингдириш, [illegible] тадбирларни [illegible] кенг тарғиб қилишга йўналтирилганлиги маъқуллансин.

2. "Меҳр ва мурувват йили" дастурини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда [illegible] Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вазирликлар, идоралар, [illegible] ташкилотлари [illegible] амалга оширсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг комплекслари, вазирликлар, идоралар, уюшмалар, концернлар, корпорациялар, компаниялар ва хўжалик бирлашмалари, жамоат ташкилотлари, жамғармалар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ҳамда вилоятлар, Тошкент шаҳар ҳокимликлари:

йилнинг ҳар чорагида, тегишли идораларга тузилмаларни жалб этган ҳолда, "Меҳр ва мурувват йили" дастурининг бажарилишини муҳокама қилиб, зарур чора-тадбирлар кўриб борсин;

йилнинг ҳар чораги якунлари бўйича дастур топшириқларининг бажарилиши натижалари тўғрисидаги таҳлилий маълумотни кейинги ойнинг 7-кунигача республика комиссиясига тақдим этсин.

4. Матбуот ва ахборот агентлиги, "Ўзтелерадио" компанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги ва бошқа оммавий ахборот воситаларига аҳоли ўртасида "Меҳр ва мурувват йили" дастурида назарда тутилган чора-тадбирларнинг моҳияти ва аҳамиятини очиб бериш, уларни амалга ошириш борасида [illegible] ёритиш тавсия этилсин.

5. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ш.Мирзиёев зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри, 2004 йил 27 январь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

К.Н.Тўлагановни Тошкент вилоятининг ҳокими этиб тайинлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 93- (12-банди) ва 102-моддаларига мувофиқ:

Козим Носирович Тўлаганов Тошкент вилоятининг ҳокими этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 29 январь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

У.М.Мирзақуловни Тошкент вилоятининг ҳокими вазифасидан озод қилиш тўғрисида

Уммат Маматқулович Мирзақулов нафақага чиқиши муносабати билан Тошкент вилоятининг ҳокими вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 29 январь.

Экология ва саломатлик

Куни кеча "ЭКОСАН" Халқаро жамғармасида "Меҳр ва мурувват йили"га бағишланган "Энг мурувватли қўшни" Республика кўрик-танлови ташкилий қўмитасининг кенгайтирилган йиғилиши бўлиб ўтди.

"ҚЎШНИ — ҚЎШНИГА" ШИОРИ ОСТИДА

Унда жорий йилнинг Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан "Меҳр ва мурувват йили" деб эълон қилинганлиги муносабати билан "ЭКОСАН" Халқаро жамғармаси мамлакатимизда "Қўшни-қўшнига" шиори остида йил давомида мурувват кунлари ўтказиш ташаббуси билан чиққанлиги маълум қилинди. Мазкур ташаббус меҳр-мурувватга муҳтож бўлганларга ғамхўрлик кўрсатишга, одамларни бир-бири билан аҳилликка, меҳр-оқибатлиликка, қўшничилик муносабатларини янада яхшилашга, миллатлараро дўстлик муҳитини мустаҳкамлашга йўналтирилган.

Шунингдек, муҳтожларга меҳр кўрсатиш, мурувватли бўлиш қанчалик савобли ва шарафли иш эканини ҳис қилган ҳолда ва азалий қадриятларимиздан бўлган қўни-қўшничилик анъаналарини ривожлантиришга алоҳида эътибор берилган. Ана шу мақсадда "ЭКОСАН" Халқаро жамғармаси, Ўзбекистон мусулмонлари идораси ва "Ўзтелерадиокомпания" "Энг мурувватли қўшни" Республика кўрик-танловини ўтказишни эълон қилди.

Кўрик-танловни амалга ошириш учун ташкилий қўмиталар ташкил этилди. Уларнинг таркибига "ЭКОСАН" Халқаро жамғармаси, Ўзбекистон мусулмонлари идораси, "Ўзтелерадиокомпания"си, Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси, "Маҳалла", "Нуроний", "Меҳр-шафқат ва саломатлик" жамғармалари ва бошқа ташкилотларнинг раҳбар ва вакиллари киритилган.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати, Ўзбекистон Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси, "Маҳалла", "Нуроний", "Меҳр-шафқат ва саломатлик", "Ибн Сино", "Соғлом авлод учун" жамғармалари, ХДП, ЛДП, "Адолат" СДП, "Миллий тикланиш", "Фидокорлар" партиялари, "Оила" маркази, "Ватанпарвар", Қизил Ярим Ой жамияти ва бошқа жамоат ташкилотлари раҳбар ва вакиллари иштирок этдилар. Анжуманда таъкидланганидек, кўрик-танлов икки босқичда ўтказилади: 1— босқич Наврўз байрами арафасида ойида якунланиб, ғолиблар аниқланади ва "ЭКОСАН" Халқаро жамғармасининг махсус Дипломи ва совғалари билан тақдирланади, 2 — босқич Ийд рамазон ойида якунланиб, ғолиблар аниқланади ва "ЭКОСАН" Халқаро жамғармасининг махсус Дипломи ва совғалари билан тақдирланади.

Вилоят ШОДИЕВА,
"Адолат" мухбири

Партия ҳаёти

Ҳар қандай ривожланган давлат тарихига, унинг босиб ўтган йўлига ва бугунги кунига назар ташлайдиган бўлсак, аввало ёшлар муаммосига алоҳида эътибор билан қаралиши ва қаралаётганлигига гувоҳ бўламиз.

Зеро, ҳеч ким ҳеч қачон инкор эта олмаганидек, ёшлар жамиятимизни ҳаракатлантирувчи катта кучдир. Сафларимизни кенгайтириб, кўпроқ ёшларни жалб қилишга эътиборни кучайтиряпмиз.

ЁШЛАР КЕНГАШИГА ПЕШВОЗ

Мана уч йилдирки, Ўзбекистон "Адолат" СДП қошида Ёшлар кенгаши фаолият кўрсатиб келмоқда. Ўз фаолиятини ёшлар билан кенг кўламда ишлашга йўналтирган бу кенгашнинг Тошкент шаҳри, Андижон ва Самарқанд вилоятларида тузилмалари иш олиб бормоқда. Тошкент вилоятида эса қайта шакллантирилмоқда.

— Партиямиз ва унинг қошидаги Ёшлар кенгаши томонидан қўйилган вазифаларни амалга ошириш учун зарур чораларни кўряпмиз, — дейди Андижон вилоят Ёшлар кенгаши раиси Фахриддин Ибайдуллаев. — Кенгашимиз ўзига 30 нафарга яқин фаолларни бирлаштирган. Уларнинг саъй-ҳаракатлари билан жойларда ёшлар билан учрашувлар ҳамда мулоқотлар ўтказиб бораяпмиз.

Бундай фаолият пойтахтимизнинг Ҳамза туманида ҳам йўлга қўйилган. Республика Ёшлар кенгашининг тадбиркорлар билан ишлаш комиссияси раиси Қобилжон Соатов бошчилигида ва туман ҳокимлиги вакиллари иштирокида 166-лицейда бўлиб ўтган учрашув ўқувчи-ёшларда катта таассурот қолдирди. Улар бўлажак сайловлар ва икки палатали парламентга доир ўзларини қизиқтирган саволларга муфассал жавоб олишди. Бошқа мавзулардаги учрашув ва мулоқотлар ҳам ўзининг ижобий самарасини бермоқда. Эндиликда Ёшлар кенгашининг фаолиятини янада кучайтириш ва кенг йўлга қўйиш зарур. Олдинда муҳим синов — сайловлар турибди. Мамлакатимизнинг икки палатали парламенти ва маҳаллий кенгашларга бўладиган бу сайловларда партиямизнинг муваффақиятга эришишида ёшларнинг иштироки муҳим ўрин тутади. Шундай экан Ёшлар кенгаши ёшлар орасига кенгроқ кириб бориши, улар сафидан партиямизга хайрихоҳларни кўпайтириши керак.

Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси Ёшлар кенгашининг яқинда бўлиб ўтган йиғилишида масаланинг ана шу муҳим томонларига алоҳида эътибор қаратилди. Йиғилишда партия Сиёсий Кенгаши аъзоси, Ёшлар кенгаши раиси Низомиддин Нурматов йиғилганларнинг эътиборини олдинда турган вазифаларга қаратиб жойларда кенгаш фаолиятини кучайтириш ва бунинг учун барча амалий чораларни кўриш зарурлигини уқтириб ўтди. Кенгаш раиси алоҳида таъкидлаганидек, Ёшлар кенгашининг асосий вазифалари "Адолат" социал-демократик партияси Дастури ва Низомидан келиб чиқади. Шунинг учун ҳам биз ёшларнинг ўртасида партиямизнинг амалга ошираётган фаолияти юзасидан тарғибот-ташвиқот ишлари олиб боришимиз зарур.

Мақсад — биринчидан, умуман жамиятда "Адолат" партиясининг хайрихоҳларини кўпайтириш ва иккинчидан, шу йўсинда партиямизга кириш истагида бўлганлар ҳисобидан партия аъзоларининг сафини кенгайтириш.

Партиямиз Ёшлар кенгашининг муҳим вазифаларидан бири — бу партия обрўсини оширишдир. Жамиятимиз ҳаётида, ёшларимиз онгида ҳалоллик, адолат, диёнат, қатъиятлик каби фазилатлар доимий ўрин эгаллаши учун курашмоғимиз лозим. Жамиятимизнинг соғлом бўлиши учун барчамиз масъулмиз, жавобгармиз.

Шу она-Ватан заминида туғилиб, ўсиб-улғайиб келаётган ёшларнинг покиза қалбларида Ўзбекистоннинг буюк келажагига катта ишонч билан бирга халқимизга хизмат қилиш, фаровон ҳаёт учун курашиш ҳис-туйғулари жўш урмоқда. Бизларнинг вазифамиз эса — уларни тўғри йўлга бошлаш, токи уларнинг билим, куч-ғайратлари мамлакатимиз учун фойдали, унумли фаолиятга йўналтирилсин...

Йиғилишда кўрилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Рустам АҲМАДАЛИЕВ,
"Адолат" мухбири

ДАРСЛИКЛАР СИНОВДАН ЎТКАЗИЛМОҚДА

Мамлакатимизда мактаб дарсликларининг янги авлодини яратиш тизимини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу борада республика Халқ таълими вазирлиги ва Осиё тараққиёт банки ҳамкорлигида амалга оширилаётган "Умумтаълим мактаблари учун дарслик ва ўқув адабиётлари нашр этиш тизимини такомиллаштириш" дастури ўз самарасини бермоқда.

Осиё тараққиёт банки томонидан молиялаштирилаётган мазкур лойиҳа 2000 йилда бошланган бўлиб, унинг дастлабки босқичида мактаб дарсликларининг ижара тизими синовдан ўтказилди. Лойиҳанинг 2003-2004 ўқув йилига мўлжалланган навбатдаги босқичида мактаб ўқув дастурига тавсия этилаётган айрим дарсликларнинг сифати ва мазмуни синовдан ўтказилади.

Илгарилари дарсликлар нашр этиларкан, орадан кўп вақт ўтмай уларнинг айримлари мазмунан талабга жавоб бермай қоларди. Дарсликларнинг ўқувчи учун тушунарсиз тилда ёзилганлиги, мавзуларнинг пала-партишлиги ўқитувчиларнинг эътирозларига сабаб бўлар ва бундай дарсликларни яна янгилашга тўғри келарди. Дарсликларнинг синовдан ўтказилиши эса шундай нуқсонларга чек қўяди. Синов учун Қорақалпоғистон республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридаги биттадан тумандан таълим ўзбек, рус ва қорақалпоқ тилларида олиб бориладиган мактаблар танлаб олинган. Бу мактабларда янги дарсликлар синовдан ўтказилиб, улар юзасидан билдирилган фикрлар, таклиф мулоҳазалар умумлаштирилади. Ҳозирда 17 номдаги дарсликларнинг ҳар бири 50 минг нусхада чоп этилиб, синов мактаблари ўқитувчи ва ўқувчилари бу дарсликлар билан бепул таъминланган. Айни пайтда мутахассислар дарсликларни такомиллаштириш билан бир қаторда айрим фанлар бўйича интеграцион дарсликлар яратиш устида ҳам иш олиб боришмоқда. Синов даврида жойлардан олинган таклифларга таянган ҳолда мазкур дарсликлар янада мукаммал шаклга келтирилади. Бу эса замонавий ўқув дарсликлари яратиш, таълим мазмунини янада бойитишга хизмат қилади.

А. ҒАФФОРОВ

Вазирлар Маҳкамасининг «Меҳр ва мурувват йили» дастури тўғрисида»ги қарорига

ШАРҲ

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 11 йиллиги муносабати билан ўтказилган тантанали йиғилишда Президентимиз Ислом Каримов томонидан 2004 йил мамлакатимизда «Меҳр ва мурувват йили» деб эълон қилинди ҳамда бу борадаги асосий мақсад ва вазифалар белгилаб берилди.

Юртбошимиз Фармойиши билан тузилган «Меҳр ва мурувват йили» дастурини тайёрлаш бўйича республика комиссияси йил давомида амалга оширилиши зарур бўлган ташкилий, ижтимоий-иқтисодий, маънавий-маърифий тадбирларнинг комплекс дастурини ишлаб чиқди.

Ушбу дастур аввалги йилларда қабул қилинган "Инсон манфаатлари йили", "Оила йили", "Аёллар йили", "Соғлом авлод", "Она ва бола", "Қарияларни қадрлаш йили" ва "Обод маҳалла йили" дастурларининг мантиқий давомидир.

Унинг асосий маъно-мазмуни халқимизга хос бўлган азалий қадриятлар ва замонавий демократик тамойилларга таянган ҳолда, давлат ва жамиятнинг инсонга бўлган муносабат ва эътиборини янада кучайтиришдан иборат.

Дастур устувор масалаларни ҳал қилишга йўналтирилган қуйидаги чора-тадбирларни ўз ичига олади:

аҳолининг ижтимоий муҳофазасини кучайтириш, муҳтож бўлган, кам таъминланган тоифалар, оила ва инсонларга кўмак бериш, бу борадаги ҳуқуқий-меъёрий базани такомиллаштириш;

ногиронларга, қаровчисиз қолган ва боқувчисини йўқотган фуқароларга, ёлғиз кексаларга ёрдам ва кўмак бериш;

давлат ва нодавлат ташкилотлари, ўзини ўзи бошқариш органларининг меҳр ва мурувват йўналиши бўйича фаолияти ва масъулиятини кучайтириш;

оила тизимини мустаҳкамлаш, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, аҳолини, айниқса, ёшларни меҳрибонлик ва мурувват руҳида тарбиялаш.

Давоми 2-бетда

Вазирлар Маҳкамасининг «Меҳр ва мурувват йили» дастури тўғрисида»ги қарорига ШАРҲ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Меҳр ва мурувват деган улуғ тушунчаларнинг теран маъносини кенг тушунтириш, юртимиздаги ҳар қайси хонадон, ҳар қайси маҳалла, шаҳар ва қишлоқда маънавий-руҳий муҳитнинг барқарорлигини таъминлаш, оилани, соғлом турмуш тарзини мустаҳкамлаш, ибратли анъана ва урф-одатларимизни тарғиб этиш вазифаси ҳам дастурнинг мақсадига киради.

"Меҳр ва мурувват йили" дастури доирасида:

умумтаълим мактабларининг 616,5 минг нафар 1-синф ўқувчиларини бепул дарслик ва ўқув қуроллари билан таъминлаш, шунингдек, махсус мактаб-интернатлар, «Меҳрибонлик» уйлари тарбияланувчиларини, кам таъминланган оилаларнинг 2-9 синф ўқувчи – фарзандларини бепул дарсликлар билан таъминлаш ва шу мақсадда кутубхона фондларини тўлдиришга ажратилаётган маблағларни 1,5 баробар кўпайтириш;

соғломлаштириш оромгоҳларида 170 минг нафар бола, шу жумладан, кам таъминланган оилалар фарзандларининг бепул дам олишини таъминлаш;

кам таъминланган оилаларнинг фарзандлари бўлган умумтаълим мактаблари ўқувчиларини бюджет ҳисобидан қишки кийим-бош билан бепул таъминлашни кучайтириш мақсадида ажратилаётган маблағлар миқдорини 1,2 мартага кўпайтириш;

республикадаги 93 та «Меҳрибонлик» уйлари ва махсус мактаб-интернатлар биноларини, 46 та "Мурувват" ва "Саховат" уйларини ҳамда ижтимоий таъминот муассасаларини капитал таъмирдан чиқариш;

санаторийлар, шифохоналарда 32 минг нафар пенсионер, уруш ва меҳнат фахрийлари саломатлигини тиклаш;

чекка қишлоқларда истиқомат қилувчи аҳолини тиббий-ижтимоий патронаж хизмати билан қамраб олишни кенгайтириш сингари қатор амалий тадбирлар белгиланган.

Дастурни амалга оширишнинг умумий харажатлари 354 миллиард сўм, шу жумладан 250 миллиард сўм Давлат бюджетининг 2004 йилга мўлжалланган маблағларидан иборат.

Дастурда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳри ҳокимликлари томонидан муайян ҳудудга хос бўлган муаммолар ва имкониятлардан келиб чиқиб амалга оширилиши кўзда тутилган, эътиборга лойиқ ишлар ҳам ўз аксини топган.

Мазкур тадбирлар юртимизда бағрикенглик, ўзаро меҳр-оқибатлилик, фуқаролараро тотувлик, турли миллат вакиллари ўртасида дўстлик ва ҳамжиҳатлик муҳитини қарор топтиришга, ёшларимизни юксак инсоний фазилатлар руҳида тарбиялаш учун зарур шарт-шароитларни яратишга хизмат қилади.

Бу эса янги ҳаёт, янги жамият барпо этиш йўлидаги мақсад ва интилишларимизни рўёбга чиқариш учун муҳим омил бўлади, изчил амалга оширилаётган ижобий ишларимизни янги босқичга кўтариш имконини беради.

Бир сўз билан айтганда, дастур замирида жамиятимизда ҳеч ким ўзини ёлғиз сезмаслиги, ҳеч ким эътибордан четда қолмаслиги керак, деган эзгу ғоя мужассамдир.

Дунёнинг юздан зиёд мамлакатида ўз технологиясини жорий этган Германиядаги машҳур "Ломанн Тирцухт" фирмаси паррандачилик саноатини ривожлантиришда юксак натижаларни қўлга кирита олган. Айни шу фирма билан ҳамкорлик қилаётган Самарқанд туманидаги "Оҳалик Ломанн" қўшма корхонаси мамлакатимиз истеъмол бозорини арзон ва сифатли маҳсулот билан таъминлашга салмоқли ҳисса қўшмоқда.

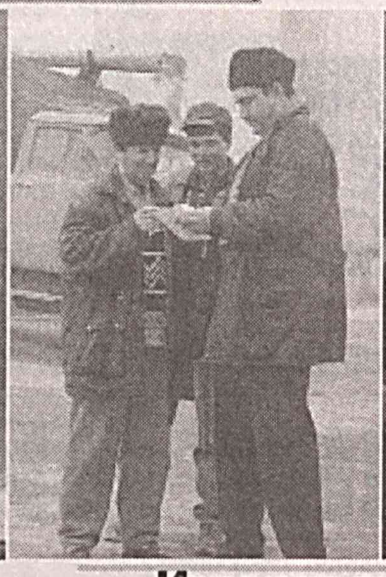

Ислоҳот ва самара

ИНВЕСТОР ҚИШЛОҚНИ ТАНЛАДИ

Хориж сармояси ва технологияси эса ўзаро рақобатда омад келтирмоқда, — дейди Самарқанд туманидаги "Оҳалик Ломанн парранда" қўшма корхонаси раҳбари Икром РАҲМАТОВ.

Пурвиқор Оҳалик тоғи ёнбағрида жойлашган бу паррандачилик корхонаси замонавий инфратузилмаси, зарурий иншоотлари билан ҳар қандай хорижий сармоядорларни ўзига жалб эта олади. Германиялик инвесторлар ҳам бундан бир неча йил муқаддам ўз сармояларини ана шу қишлоқ корхонасига жойлаштириб хато қилишмади. Бугун бу ерда салкам ярим миллион бош парранда парваришланмоқда. Товуқлардан тухум олиш бўйича маҳсулдорлик 80 фоизни ташкил этмоқда. Ўтган йили қарийб юз миллион дона тухум етиштиришга муваффақ бўлишди. Бу Республика паррандачилик саноати корхоналари ўртасидаги энг юқори кўрсаткич ҳисобланади. Шугина эмас соҳанинг истиқболини яратиш, истеъмол бозорида соғлом рақобатни вужудга келтириш мақсадида Оҳалик паррандабоқарлари Самарқанд вилояти ва умуман мамлакат қишлоқларидаги фермер хўжаликларига ҳар йили юз минглаб бош насли жўжа етказиб беришмоқда.

"Оҳалик Ломанн"да бугун 536 киши юқори даромадли иш билан таъминланган. Ёки ҳар бир товуқбоқарнинг маоши 80-100 минг сўмдан ошиб тушмоқда. Сабаби — камхарж, маҳсулдорлиги юқори бўлган технологиялар корхонада босқичма-босқич муваффақиятли жорий этилаётганида. Хусусан, ҳар бирида 42 минг бош товуқ сақланадиган 4 та янги цехда барча иш жараёнлари компьютерлар ёрдамида бошқарилади. Ҳар битта цехда эса атиги 3 киши меҳнат қилади. Ишлаб чиқаришдаги аниқлик, мукаммаллик, ҳамкорлик эса фойда салмоғининг ошишига олиб келмоқда. Бу эса ўз навбатида корхона иқтисодиётини мустаҳкамлашга, ислоҳотлар жараёнида юзага келаётган муаммоларни дадил ҳал этишга ва рақобат бозорида муносиб ўрин эгаллашга имкон бермоқда.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
"Адолат"нинг ўз мухбири.

СУРАТЛАРДА: 1. Қўшма корхона бош ҳисобчиси Абдувосе Ҳалилов ўз ёрдамчиси Елена Марченко билан молиявий натижаларни таҳлил этмоқда. 2.Озуқа цехи бош мутахассиси Неъмат Ҳусенов, зоотехник Сергей Сагамонов ва ишчи Алишер Ҳалилов маҳсулдорлик омиллари хусусида фикр юритишмоқда. 3.Лаборант Наталья Постовалова ҳам ўз ишининг жонкуяри.

Муаллиф олган суратлар

Шукуҳ

Қашқадарё халқи ўз юртини жондан севадиган инсонлардир. Шу сабабли ҳам улар Мустақил диёримизнинг қадрли воҳасини гулаб-яшнаган масканга айлантириш йўлида куч-ғайратларини аямаяптилар. Уларнинг айримлари ҳалол, фидокорона меҳнат билан, бошқалари илм чироғи билан, яна бошқалари эса қалам билан эл ишига камарбастадир.

Шулардан бири отахон шоир Тўра Жумандир. Устоз шоир саксонга кирган бўлсалар-да Она-юрт фидокорларини мадҳ этишни канда қилганлари йўқ. У яқинда "Қашқадарё" деб номланган янги достонини ёзиб тугатди.

ҚАШҚАДАРЁ

(Достондан парча)

Қашқадарё, сен учун достонимни бошлайман,
Мустақил замонада ғоят гўзал бўлгансан.
Қучоғингда бахтлиман, мағрур қадам ташлайман,
Авжи баланд энг қувноқ қўшиқ, ғазал бўлгансан.

Жаннатга тенг ошёнсан, боғларингдир серҳосил,
Олма, нок, узумингнинг мазаси қолар тилда.
Варғангзингнинг анори жуда ҳам ширин, асил,
Мироқида ёз бўйи булбул сайрайди гулда.

Сенда қуёш чиқади Ҳисор тоғи ортидан,
Баланд чўққилар қори доим турар эримай.
Ким завқ олмас Оқдарё ўйнаб оққан юртидан,
Шаҳрисабзда ҳар ёқ кўм-кўк бўлиб кўринғай.

Мафтункор Кифтибонинг ҳар сойи, дарасида,
Қайнаб оқиб туради суви муздек чашмалар.
Кўпинча тоғ сайрига чиққанлар даврасида
Учраб қолади менга таниш дўстлар, ошнолар.

Наъматак инсонга кўп шифо берувчи гиёҳ
Учрайди Яккабоғнинг гўзал Гулдарасида.
Даво излаганларнинг дили бўлмайди сиёҳ,
Излаган ўткир малҳам топади ярасига.

Косону, Муборакнинг саксовулзор чўлида
Хавф-хатарсиз кўплар жайронларнинг галаси.
Мўъжизалар юз берар чорвадорнинг қўлида,
Бисёр бўлар шерозу, сур — терилар тилласи.

Қарши даштларидаги сардобалар қолдиғи
Узоқ ўтмишимиздан бизга беради хабар.
Юртим, кун ботишингда ўткир қуёшнинг чўғи,
Кун чиқишингда эса-ёз кунлари ҳам баҳор.

Қашқадарё, сен бизга жонимиздай азизсан,
Ёқимлидир тунлари чиққанида тўлин ой.
Узоқ-яқин дўстларга севимлисан, лазизсан,
Бахтимизга омон бўл, доим очавер чирой.

***

Эй юртим Қашқадарё, яхши раҳбарлик қилган
Ишчан ўғлонинг билан фахрлансанг арзийди.
Ёш-кексага — ҳаммага ҳурмати баланд бўлган,
Шарафинг-шонинг билан фахрлансанг арзийди.

Ислом Каримов раҳбар бўлиб ишлаган пайтда,
Мансаблик вазифасин бажарди қойил қилиб.
Илм ила, тажрибани яқин қилди ҳаётга,
Вақтни тежаб ҳар битта қадамин босди билиб.

Даврон суриб қолай деб сайр қилмади тоғда,
Фойдасиз ўтказмади куннинг ҳар бир соатин.
Айш-ишратга берилиб, давра қурмади боғда,
Эртаю кеч ўйлади эл-юрти саодатин.

Газ билан таъмин қилиш шаҳар, қишлоқ — ҳар ёқни
Уч йилда тўрт фоиздан ўттиз фоизга етди.
Ўрганди муҳим жойлар — Зевар, Кўкдумалоқни,
Раҳбарлар ҳеч кўрмаган кўплаб йўллардан ўтди.

Поёнига етказди ҳар киришган ишини,
Ҳурмат қилди кекса-ёш, уруш фахрийларини.
Тўкин, фаровон қилди элимиз турмушини,
Рози қилди у нажот истаганнинг барини.

Орамизда ёмон бор, ҳайвон ундан яхшидир,
Унга мансаб текканда: элимиз фарёд қилди.
Ислом Каримов эса одамларнинг нақшидир,
У — одил раҳбар бўлиб ҳаммамизни шод қилди.

Тўра ЖУМАН

Гиёҳвандлик — иллат

«ОҚ АЖАЛ»НИНГ ҚОРА КЎЛАНКАСИ

Бир куни Инахимжоннинг уйига бир рус йигити келиб, ундан наша сўради. Олдинига нотаниш кишидан ҳадиксираган хонадон соҳиби хизмати эвазига таклиф этилаётган мўмай даромаддан кўз юмолмади. Ўз оёғи билан келган бойлик олдида у бу ҳадикларни бутунлай унутиб қўйди. Йўқ бўлса ҳам сўраганини топиб беришга ваъда бериб, икки кундан сўнг "мижоз" билан учрашишга келишиб олди.

Оромини йўқотган Инахимжон ваъдасини бажариш учун қўшни қишлоқда яшовчи Эргашбой исмли қадрдон ўртоғини топиб, унга мақсадини тушунтирди. Қарасаки, Эргашбой учун ҳам бу айни муддао иш экан. Чунки ўғли уйда касал бўлиб ётибди. Уни операция қилиш учун 20 минг сўм зарур эди. Эргашбой ўртоғини кузатиб қўйгач дарҳол ишга киришди. Пахта даласининг ёқасида ўсаётган бир туп ёввойи нашани юлиб олиб, ўша ернинг ўзида қуритишга қўйди. Эртасига майдалаб, қоғозларга ўраб, қадоқлади ва сотишга тайёрлади.

— "Маҳсулот" тайёр, мижозларни олиб келавер, — деди у Инахимжонга мамнун ҳолда. — Ҳаммаси 17 ўрам бўлди, менга 20 минг сўм берсанг бўлгани.

Орадан уч кун ўтди. Эргашбой пахта даласида ишлаб юрганди. Инахимжон уни автомашинада йўқлаб келди.

— Харидорни олиб келдим, — деди у машинада ўтирган рус миллатига мансуб уч йигитни кўрсатиб. — Нархи сен баҳолагандан ҳам ортиқроққа — 60 минг сўмга баҳоланди.

Буни эшитган Эргашбойнинг боши осмонга етди. Харидорларни шу ернинг ўзида қолдириб ўзи машинага ўтирди-да ҳайдовчига уйи томонга юришни буюрди. Гиёҳванд моддани олиб келиб кутилмаган меҳмонларнинг қўлларига тутқазди. Йигитлардан бири унинг бир ўрамини очиб кўриб, "ничего пойдёт" дедида чўнтагидан пул чиқариб, Эргашбойга тутқазди.

Бунча пулларни кўриб Эргашбой хурсандлигидан ўзини йўқотиб қўйди. Ҳеч қандай машаққатсиз келган бу текин пулларни қўлига олар экан унинг хаёлидан ана шу лаҳзалар ичида не-не яхши режалар ўтмади. Келаси йилнинг ташвишини ҳам қилиб қўйди. Аммо бу хурсандчилик бор йўғи хом хаёл эди, кўпга бормади. Пулнинг ярмини санаб бўлмасиданоқ рўпарасидаги харидорлар хизмат гувоҳномасини кўрсатиб, ўзларини милиция ходимлари деб таништиришди. Пул санаётган Эргашбойнинг қўллари шу ҳолда қотиб, тили калимага келмай қолди. Хаёлларидаги режалари бир зумда ўзгарди. Наҳотки қилган ишим жиноят, ўзим эса жиноятчи бўлсам, наҳотки энди қамалсам, оилам, фарзандларим нима бўлади, деган фикрларга борди.

Мижозларни топиб келгани учун пулнинг ярмига эгалик қилиш ниятида юрган Инахимжон ҳам шу дамда ўзининг кейинги тақдирини ўйлай бошлади. Олдин уч маротаба судланиб қамалгани етмаганидек, бу мудҳиш жинояти олдингиларидан ҳам оғир эканлигини ҳис этиб турарди.

Шу тарзда икковлон суднинг қора курсисига ўтирди. Жиноий ишлар бўйича Қуйичирчиқ тумани судининг ҳукми билан Инахимжон Раҳимов 8 йилу 3 ойга, Эргашбой Аҳмедов эса 5 йилга озодликдан маҳрум этилди.

Жиноятларни аниқланиш мобайнида шу нарса исботландики, иккаласи ҳам нафақат гиёҳванд моддалар билан шуғулланишган, ҳатто уни истеъмол ҳам қилишган. Улар суднинг қора курсида ўтиришар экан қилган ишидан пушаймон бўлиб дод-вой солишди. Аммо кейинги пушаймондан не наф. Қонун эса ҳамма учун баробар. Шу кунгача ҳеч кимнинг умрига барака келтирмаган бу "оқ ажал"нинг уруғи бундан буён ҳам ҳеч кимга барака келтирмайди. Уни истеъмол қилганларни ўз домига тортиб, уларни жисмонан майиб-мажруҳ қилиб қўяди. Бу мудҳиш қадамнинг эса охири "вой". "Оқ ажал"нинг қора кўланкаси кимларнидир панжарага тиқиб, руҳан азоблайди. Сўнгги пушаймондан эса асло фойда йўқ.

Ҳасан ИНОЯТОВ,
Тошкент вилояти прокурорининг катта ёрдамчиси.
Шерали ОТАБОЕВ,
"Адолат" мухбири

Қирғизистонга чегарадош Қорасув шаҳрида Интернет - кафе очилди. Эндиликда қорасувликлар бу ерда компютер ўрганишлари, шунингдек жаҳон миқёсидаги муҳим янгиликларни глобал тармоқ орқали олишлари мумкин.

Интернет -кафеда компютер техникаларида ишлаш, хорижий тилларни ўрганиш курслари фаолият кўрсатмоқда.

ҚОРАСУВДА "ИНТЕРНЕТ КАФЕ"

- Келгусида бизлар видеоалоқани ҳам йўлга қўймоқчимиз, деди шаҳар телекоммуникация бўлими бошлиғи Ғанижон Худойбердиев "Туркистон-пресс" мухбирига. - Янги алоқа бўлими биноси ишга тушиб, икки минг номерли замонавий "ДТС-1100" автоматик телефон станция ўрнатилгандан кейин бу ишларни амалга оширдик.

Қорасув шаҳри ва Кўрғонтепа тумани телефон тармоқларининг жами сиғими 2000 номерни ташкил этади. Йил охиригача яна 500 мижознинг уланиши режалаштирилмоқда.

К.НИЗОМОВ

Меҳр-мурувват — улуғ фазилат

ДАДАЖОН, МЕНДАН РОЗИМИСИЗ...

(Бўлган воқеа)

24 март — Суннатилла учун алоҳида эсда қоларли саналардан бири. Сабаби, бу кунда отаси таваллуд топган. Минг афсуски, бу йил биринчи маротаба отаси туғилган кунида қатнаша олмайди. Падари бузруквори бундан икки ойча муқаддам қарийб икки йил давом этган оғир дарддан вафот этган. Ўшандан буён Суннатилла мудом отасини ўйлайди. Отасининг муборак сиймоси, мўътабар қиёфаси ҳеч кўз олдидан нари кетмайди.

Отасини ёдга оларкан, Суннатилла икки оғриқли саволга ҳам жавоб топишга ҳаракат қилади: "Мен отамни олдидаги ўз қарзимни уздимми?", "Отам мендан рози бўлиб кетдиларми?". Ҳар доим шу саволларни ўз-ўзига берганда кўнгли нотинч бўлаверади. Бунинг ҳам ўз сабаби бор...

Ўтган йили баҳорда отаси даволаниш учун пойтахтга келадиган бўлди. Бундан телефон орқали хабар топган Суннатилла отасини то касалхонага ётқизгунча қаерга жойлаштириш ҳақида ўйлай бошлади. Ўзи бола-чақаси билан бировнинг уйида ижарада турарди. Хонадон эгасининг иккита икки хонали алоҳида-алоҳида уйи бўлиб, биттасини Суннатиллага ижарага берганди. Албатта, бир неча шартлар билан. Масалан: ижара пулини бир ой олдин тўлаш, кечаси соат 10 гача уйга келиш, ҳовлида шовқин-сурон кўтармаслик шарт эди.

Айниқса, "Ҳар қандай меҳмонингга тоқатим йўқ", деган шарти ҳаммасидан ошиб тушганди. Бахтига отаси келадиган куни кампир қизиникига меҳмонга борадиган бўлди. Суннатилла ўзида йўқ хурсанд, ахир отасини бемалол уйига олиб кела олади. Ўша куни у тайёргарлик кўрди.

Ниҳоят ғирчиллаб ҳовли эшиги очилди. Отам келди, деб пешвоз чиққан Суннатилла кампирга дуч келди. Кейин маълум бўлишича, унинг қизини дўконга бораётганда ногаҳон машина туртиб юборибди. Қўли синғани учун касалхонага ётқизишга тўғри келибди. Шунинг учун кампирнинг авзойи бузилиб қайтган. Остонадан ҳатлаб ўтар-ўтмас бир четда турган Суннатилланинг ўғилларига қараб "нега ҳовлида тўполон қилиб юрибсанлар" деб ўшқирди.

Унинг "марҳаматидан" Суннатилла ва хотини ҳам қуруқ қолишмади. Яна шу ҳол такрорланса, уйни бўшатиб катта кўчага равона бўлишлари эслатилди.

Ана, тамом-вассалом. Энди отасини бу уйга олиб келиши ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмас.

Лаънати тасодиф, лаънати машина. Ўша кўчадан ўтмаса бўлмасмиди? Кампирнинг аҳмоқ қизи эса бироз олдин ёки бироз кейинроқ дўконга борса бўлмасмиди? Ана сизга тасодифнинг инсон ҳаётида тутган ўрни. Суннатилланинг эсига шу топда нимагадир университетда ўқиган фалсафа фанидаги зарурият ва тасодиф ҳодисаси келди.

— "Ҳа, фалсафа ҳақиқатдан ҳам ҳаёт фани экан-да", — деб ўйлади Суннатилла, — мана унинг исботи.

Суннатилланинг боши қотди: энди нима қилдим, отам келиб қолсалар нима қиламан? Айтмоқчи, домласи бор-ку. У киши жуда хушмуомала, меҳмондўст инсон. Қолаверса, уйи ҳам жуда кенг, битта хонани ажратиб бериши аниқ.

Машина сигнали эшитилди, Суннатилла хотини ва болалари билан эшикка чиқишди. Улар орзиқиб кутган меҳмон келган эди. Салом-аликдан сўнг бобо ўз невараларини қишлоқдан олиб келган совға-саломлар билан сийлади.

Отаси зийрак одам эди, Суннатилланинг аҳволини дарров тушунди. Ўғли ва келинининг "Уйга киринг, дам олинг" деб қисташларига қарамай рози бўлмади.

— Амакинг бизни меҳмонхонада кутиб турибди, боришимиз керак, — деб кўнмади.

Отасини енгил машинада шаҳарга олиб келган киши ҳамқишлоғи эди. Улар меҳмонхонага қараб йўл олишди. Афсуски, айтилган жойда амакисини топа олмадилар. Аксига олиб, меҳмонхонада бўш ўрин йўқ экан.

Шунда у отасига қараб "Эсингиздами? Мен сизга домлам ҳақида гапиргандим, ўша кишиникига бора қолайлик" деди.

Отаси қандоқ бўларкин, деб ҳамроҳига қаради. Ҳамроҳи эса Суннатиллага ўгирилиб:

— Суннатиллабой, уларни хижолатга қолдирмаймизми, — деб сўради.

— Йўқ, — деди Суннатилла ишонч билан. — Домлам жуда зўр одам, мана кўрасиз. Машина Суннатилла айтган манзил томон йўл олди. Суннатилла хурсанд. Домласи ҳақиқатан баъмани одам, меҳмонларни қучоқ очиб кутиб олиши турган гап, шу баҳонада отаси билан ҳам танишиб олади, энг асосийси бетоб отаси учун тунайдиган, хотиржам дам оладиган бошпана топилади.

Ўз хаёлларига ғарқ бўлган Суннатилла машинани ўзи айтган манзилга етиб келганини ҳам сезмай қолди. Айтилган ҳовлининг дарвозаси очиқ, чироқлар ёқилган, шўх мусиқа оҳанги янграрди.

— Суннатиллабой, домлани уйи гавжумроқми? — деб сўради ҳайдовчи. — Бемаҳал келмадикмикан?

— Нега энди, — деди Суннатилла, — домлани уйи ўзи доим шунақа гавжум. Қани юринглар.

— Суннатиллабой, — деди ҳайдовчи оҳисталик билан. — Сиз олдин кириб домлангиз билан гаплашинг, шароитни кўринг, кейин бизни чақирасиз.

Домланинг хонадонида қандайдир тадбир ўтказилаётганига шубҳа йўқ эди, чунки ҳовлида ўйнаб юрган ўн-ўн бешта болакайлар буни исботлаб турарди.

Суннатилла домланинг ўғли Нўъмон билан салом-алик қилди. Домлани сўради.

— Бугун шогирдларидан бири диссертация ҳимоя қилган экан, шунга зиёфатга кетувдилар. Тинчликми? —деди у.

— Биласизми, Нўъмон ака, — деб нимадан гап бошлашини билмай каловланди Суннатилла. — Дадамлар қишлоқдан касалхонага даволанишга келгандилар. Меҳмонхонадан жой топа олмадик, шунга иложи бўлса, эртагача бир кечага...

— Ҳмм, тушунарли, — Нўъмон уни гапини бўлишга бўлди-ю, бироз муддат ўйланиб қолди.

— Бизда ҳам кўриб турганингиздек, бугун ўғилчамизнинг туғилган куни. Меҳмонлар анчагина. Агар шу тадбир бўлмасайди, мен сизларни қабул қилардим.

Суннатилланинг томоғигами ёки кўнглигами бир нима тиқилгандек бўлди.

— Узр, Нўъмон ака, безовта қилганимиз учун, — деганича машина томон йўл олди.

Ҳайдовчи индамай машинани юргизди.

— Домла уйда йўқ экан, — деди Суннатилланинг ўзи гап бошлаб. — Туғилган кун қилишаётган экан, меҳмонлар кўпчилик экан...

Ҳамқишлоқ ҳам, отаси ҳам ҳеч нима демади. Улар Суннатилланинг ҳозирги аҳволида бирор-бир гап ортиқча, оғир бўлиб тушишини сезиб туришарди.

Ўша куни улар ярим тунгача бошпана излашди. Охири шаҳар четидаги меҳмонхоналардан биридан жой топишди. Ҳамқишлоқ машинани автомобиллар турар жойига ҳайдади. Суннатилла юкларни кўтариб, отаси билан хонага қараб йўл олди.

Кетадиган пайт отаси Суннатиллага пул узатди.

— Ма, ўғлим таксига берасан.

— Йўқ, — деб рад этди Суннатилла — нима қиласиз, ўзимнинг пулим бор.

— Ол, ўғлим, — деди отаси синиқ овозда. — Сени ҳам анча овора қилдик, болаларинг ҳам хавотир олаётгандир.

Суннатилла ўша пайт кўнглидан кечган ҳис-туйғуни ҳеч қачон эсидан чиқармайди. Ўшанда "Дадажон" деб отасини қучоқлаб, ўзини йиғлашдан аранг тийганди. Ҳақиқатан ҳам ўша куни Суннатилланинг чўнтагида йўл чиптасию, тангалардан бўлак ҳеч вақо йўқ эди. Уйга ҳам отаси берган пулга таксида борганди.

Бу воқеа ҳали ҳамон Суннатилланинг кўз ўнгида гавдаланиб туради.

Ўшандан буён Суннатилла фалсафадаги зарурият ва тасодиф ҳодисасини кўп ўйлайдиган бўлди. Нимага энди келиб-келиб отам келадиган куни ижарачи кампирнинг қизини машина туртиб юборди? Нима учун ўша куни домла уйда бўлмади ва нима учун айнан ўша куни Нўъмоннинг ўғилчасининг туғилган кунига тўғри келди? Булар нима оддий тасодифми? Бундай деса отасининг бетоб бўлиб даволанишга келиши зарурий ҳол. Қизини машина ўриб кетгач, кампирни дарғазаб ҳолда уйга келиши ҳам табиий. Домла шогирдининг ҳимояси ҳам анча олдин шу кунга ўтказилиши белгилаб қўйилган тадбир ҳисобланади ёки домланинг набираси туғилган кунининг ўтказилиши ҳам зарурият. Хулоса шундай бўладики, зарурият ва тасодиф доим биргаликда, ўзаро алоқада.

Суннатилла кейинчалик ўзича яна бир нарсани кашф этди. У ҳам бўлса агар инсонда меҳр-мурувват, оқибат, одамийлик ва бошқа фазилатлар бўлса, ҳар қандай зарурият ва тасодиф фақат яхшиликка хизмат қилади. Агар ўша кампирда бадфеъллик бўлмаса эди, Суннатилла отасини ўз ижара уйида бемалол меҳмон қилиши мумкин эди.

Нўъмоннинг феъли кенг бўлганида, ўғлининг туғилган кунида уйига касал одамни киритишдан қўрқмаганда бир хонани ажратиб бериши аниқ эди. Мана шунга ҳам бир йилдан ошди. Кўп сувлар оқиб ўтди. Суннатилланинг омади юришиб амалдор бўлди. Катта уй солди. Машина олди. Ҳеч нимадан камчилиги йўқ. Аммо ўша воқеадан кейин у одамларни кўпроқ севадиган, уларнинг ташвишу муаммоларини ўзининг ташвишу муаммолари деб иложи борича ёрдам берадиган бўлди.Бизнингча бу ҳам фалсафадаги зарурат ва тасодиф ҳодисасининг инъикоси бўлса ажаб эмас...

Баҳриддин САЛИМОВ

ҲАЁТ ВА ҲУҚУҚ №10

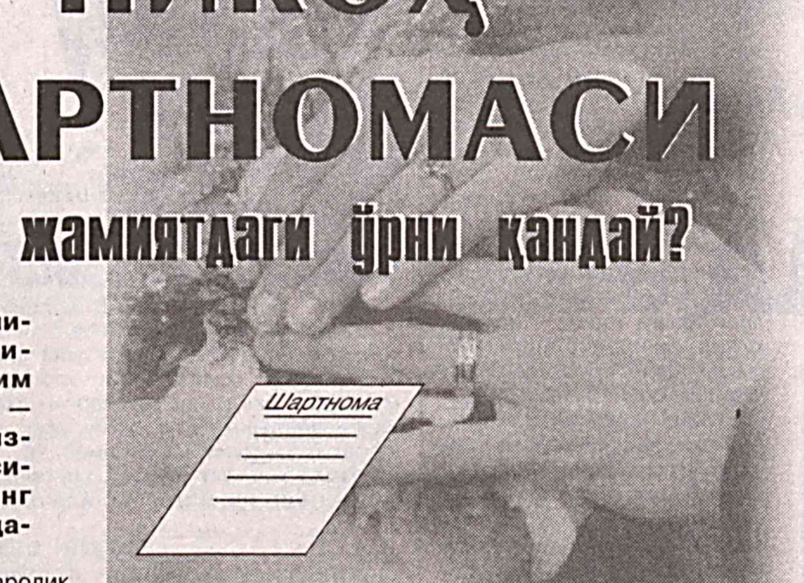

НИКОҲ ШАРТНОМАСИ

унинг жамиятдаги ўрни қандай?

Оила — жамият тараққиётининг энг муҳим бўғини. Бу — Конституциямизнинг 63-моддасида ҳам ўзининг тўлақонли ифодасини топган.

Бугунги кунда фуқаролик судларида кўрилаётган ишларнинг асосий қисмини эр-хотин ўртасидаги келишмовчиликлар, улар ўртасидаги никоҳни бекор қилиш билан боғлиқ бўлган мулкий низолар ташкил қилади. Қонунга кўра, никоҳ томонларнинг ихтиёрий розилиги ва тенг ҳуқуқлиги асосида тузилади.

Ўзбекистон Республикасининг "Оила кодекси"да эр ва хотин мол-мулкининг шартномавий тартиби белгиланган. Аммо амалиётдан бизга маълумки, бундай шартноманинг тузиш ҳали оммалашмаган бўлса, ўзимизда кўрилган фуқаролик ишларининг бирортасида ҳам никоҳ шартномаси учрагани йўқ. Холбуки бу йилда [illegible]. Бу нима билан боғлиқ?

Айримлар буни кўпчиликнинг никоҳ шартномасини яхши тушунмаслиги билан изоҳлайди. Шунинг учун ҳам оммавий ахборот воситалари томонидан никоҳ шартномасини халққа тушунтириш ишлари кенг миқёсда олиб борилмоқда. Шундай бўлсада, бундай саъй-ҳаракатларнинг таъсири жуда кам сезилмоқда.

Хўш, бундай янгиликка кўника олмасликнинг, сабаби ва янги оилаларни никоҳ шартномасини тузишдан тўхтатиб турган нарса нима? Бу саволга жавоб беришдан олдин никоҳ шартномасининг қонунда белгиланган тартибини кўриб чиқиш мақсадга мувофиқдир.

Ўзбекистон Республикаси "Оила Кодекси"нинг 29-моддасида никоҳ шартномасининг қуйидаги таърифи берилган: ***"Никоҳланувчи шахсларнинг ёки эр ва хотининг никоҳда бўлган даврида ва (ёки) эр ва хотин никоҳдан ажратилган тақдирда уларнинг мулкий ҳуқуқ ҳамда мажбуриятларини белгиловчи келишуви никоҳ шартномаси деб ҳисобланади".***

Никоҳ шартномаси моҳиятига кўра, оила қуришдан олдин ёки никоҳ даврида ҳам тузилиши мумкин. Оила қуришдан олдин тузилган бундай никоҳ шартномаси давлат рўйхатига олинган кундан бошлаб кучга киради.

"Оила кодекси"нинг 31-моддасига мувофиқ, эр билан хотин никоҳ шартномасига асосан биргаликдаги умумий мулкнинг қонунда белгиланган тартибини ўзгартиришга ҳақлидирлар. Уларнинг умумий мулкига шу кодекснинг 23-моддасида қуйидагича таъриф берилган: ***"Эр ва хотиннинг никоҳ давомида орттирган мол-мулклари, шунингдек, никоҳ қайд этилгунга қадар бўлажак эр-хотиннинг умумий маблағлари ҳисобига олинган мол-мулклари, агар қонун ёки никоҳ шартномасида бошқача ҳол кўрсатилмаган бўлса, уларнинг биргаликдаги умумий мулки ҳисобланади".***

"Фуқаролик Кодекси"нинг 225-моддасига кўра, ***"агар биргаликдаги мулк иштирокчилари ўртасидаги келишув билан бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, улар умумий мулкка биргалашиб эгалик қиладилар ва ундан фойдаланадилар".*** Демак, эр ва хотин ўзларининг барча мол-мулкларига, уларнинг айрим турларига ёхуд ҳар бирларининг мол-мулкларига нисбатан биргаликдаги, улушли ёки алоҳида эгалик қилиш тартибини ўрнатишлари мумкин, яъни, содда қилиб айтганда, мулкни ўзаро бўлиб олишлари мумкин.

Энди мулкни бўлиш жараёнини бир кўз олдингизга келтиринг. Дейлик, уй эрнинг, машина хотиннинг эгалигига ўтадиган бўлсин, томонлар кўнглидан ўтадиган биринчи ҳадик, бу ажралган тақдирда қарши томоннинг тасарруфидаги мулкни йўқотиб қўйиш, қўлдан чиқариш эҳтимолидир. Шунинг учун никоҳ шартномаси бундай ҳадикларнинг олдини олишда муҳим бўлган ягона воситадир. Яъни никоҳ шартномасининг асосий вазифаси никоҳни бузилиб кетишининг олдини олиш ва оиланинг мустаҳкамланишига қаратилган битимдир. Бу борада халқимиз кўнгли, унинг қадриятлари устувор ҳисобланади.

Юқоридаги ҳолатлардан кўриниб турибдики, никоҳ шартномаси халқнинг менталитети ва миллатнинг [illegible] ҳисобига кўра ҳали [illegible]. Бундай восита [illegible] ҳисобланади.

Дейлик, эр-хотин ўртасида никоҳ шартномаси тузилган ва мол-мулкнинг одатий — қонунда белгиланган тартиби ўрнатилди. Хўш, бу билан нимага эришилади? Менимча, бугун қонунда ўрнатилган никоҳ шартномаси оилаларни мустаҳкамлашга замин яратади ва оила пойдевори дарз кетишининг олдини олади. Чунки мол-мулк устида кетадиган тортишувлар кўпчиликни чўчитади ва ҳеч бўлмаганда шу оила бутунлигини сақлаб қолишга олиб келиши ёки мана шу ҳадик эр-хотин ўртасидаги низонинг олдини олишга сабаб бўлиши мумкин.

Никоҳ шартномасининг тузилиши мажбурий қилингани маъқул деб ўйлайман. Шундагина эр-хотин бирбирларидан шубҳаю гумонни оз бўлсада соқит қилган бўларди?

Чунки, никоҳ шартномаси оиланинг жамиятдаги ўрнини шакллантиришга қаратилган ҳуқуқий шартномадир.

Садриддин АТОЕВ,
фуқаролик ишлари бўйича Ғиждувон туманлараро суди раиси.

Меҳр-мурувват ардоқланаётган ушбу йилда "Қашқадарёгазсаноат" очиқ ҳиссадорлик жамияти, "Қашқадарёгўштсутсаноати" очиқ ҳиссадорлик жамияти касаба уюшмалари вилоят кенгаши ҳамда "Қашқадарёматлуботсавдо" хусусий акциядорлик компанияси жамоалари вакиллари Қарши шаҳридаги Меҳрибонлик уйида истиқомат қилувчи болаларга совға-саломлар улашдилар.

"Соғлом авлод учун" хайрия жамғармаси вилоят бўлимининг ташаббуси билан Американинг "Сетти ХАУФ интернейшнл" компанияси томонидан келтирилган озиқ-овқат маҳсулотлари ҳам Меҳрибонлик уйига топширилди. Бу ерда эллик нафар болалар тарбияланиб, камол топишмоқда,-деди Меҳрибонлик уйи директори Гулсара Раҳмонова "Туркистон-пресс" мухбирига.- Турли ташкилотларнинг қўллаб-қувватлашлари [illegible].

МУРУВВАТДАН МУНАВВАР КЎНГИЛ

Кўмакларни фарзандларимиз қалбига мунавварлик бахш этмоқда. Уларнинг яхши ўқишлари, тарбия олишлари учун барча шарт-шароитлар яратилган. [illegible] спорт мажмуаси [illegible]. Бу ерда улар спортнинг барча турлари билан шуғулланишлари мумкин. Шу туфайли [illegible] вилоятда ўтказиладиган барча мусобақаларда мунтазам фаол иштирок этиб, совринлар билан қайтишмоқда.

М.ОДИЛОВА

МЕҲР КЎЗДА

"Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати кенгаши Юнусобод тумани бўлими ҳамда "Камалак" болалар ташкилоти ҳамкорлигида Қурбон ҳайити байрами арафасида тумандаги кам таъминланган оилалар ва ногирон болалар ҳолидан хабар олинди.

Ҳақиқатдан ҳам ногирон болалар соғлом тенгдошларидан кўра кўпроқ эътиборга муҳтождирлар. Уларни қўллаб-қувватлаш ва меҳр мурувват кўрсатиш савобли ишлардан ҳисобланади. Ҳаракат ташкилотчилари Қурбон ҳайити арафасида шаҳримиздаги бир неча кам таъминланган оилаларда бўлиб, фарзандлари билан танишдилар.

И.ЭГАМҚУЛОВА

НОҚОНУНИЙ ТЕКШИРИШЛАРГА ҚАРШИ

Солиқ ва йиғимлар Республикамиз бюджетининг асосий манбаи ҳисобланади. Уларни ўз вақтида тўланиши қонунларимизда белгиланган маълум тартиб қоидаларга мувофиқ амалга оширилади.

Шу билан биргаликда мамлакатимизда солиқ тўловчиларига ҳам маълум имтиёзлар берилган. Айниқса, фуқароларнинг тадбиркорлик фаолиятини кенгайтириш ва ривожлантиришга кенг йўл очилган. Ўз навбатида улар амалдаги қонунларимиз билан муҳофазаланади. Афсуски, ҳали ҳам жойларда уларнинг ишига асоссиз аралашувлар бўлиб турибди. Айрим ҳолларда эса ноқонуний текширишлар кўзга ташланмоқда. Тошкент вилояти прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси бундай муаммоларга қарши муросасиз кураш олиб бормоқда. Бошқарма раҳбариятининг ташаббуси билан жойларда учраб турган ҳар хил муаммо ва камчиликларга барҳам бериш мақсадида ҳар ойда бир маротаба семинар машғулотларини ўтказиб боришга киришилди. Унда вилоят прокуратураси ва адлия бошқармасининг масъул ходимлари, оммавий ахборот воситалари вакиллари ҳамда соҳа мутахассисларининг фаол иштирок этишига келишиб олинди.

Бошқарманинг ташкилотчилигида бўлиб ўтган биринчи семинар машғулоти кичик корхоналар, хусусий фирмалар ва тадбиркорларга нисбатан жойларда ўтказилаётган ноқонуний текширишларнинг олдини олишга қаратилди. Мазкур тадбирни вилоят прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси бошлиғи Ваҳобжон Каримов бошқарди. Семинар машғулотларида сўзга чиққанлар тадбиркорликни ривожлантиришга тўсиқ бўлаётган баъзи бир камчиликлар, текширувлар билан боғлиқ муаммолар ва уларнинг ечимлари хусусида ўзларининг таклиф ва мулоҳазаларини билдирдилар. Шунингдек, семинарда жойларда ўтказилаётган ҳужжатли текширувларда йўл қўйилаётган қонунбузилиш ҳолатлари таҳлил қилиниб, уларни бартараф этиш юзасидан тегишли чора-тадбирлар белгиланди.

Гулчеҳра РАЗЗОҚОВА,
Тошкент вилояти прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси матбуот гуруҳининг катта инспектори.

СУРАТЛАРДА: семинар машғулотларидан лавҳалар
Козим ЎЛМАСОВ олган суратлар

Эл соғлиғи — юрт бойлиги

«МЕН СИЗДАН ШИФО ТОПДИМ»

Шифокорлар... Улар ҳақида сўз кетганда кўз ўнгимизга оқ ҳалатли нажоткорлар келади. Чунки, тан-жонимиз соғ бўлиб, ўйнаб-кулиб юрганимизда улар ҳақида кўп ўйламаймиз. Аммо бирор еримиз оғриб, ҳаётимизга хавф туғилганда эса, биринчи эсимизга келадиган кишилар шифокорлар бўлади. Улар беморларга нажот қалъасининг посбонлари бўлиб туюлади ўша онларда.

Кўпинча бошқа касб кишилари маълум муддат ишлаб, дам оладилар. Баъзан иши тушганларга "вақтим тугади", деб гаплашгилари ҳам келмайди. Лекин шифокорлар шундай қила оладиларми? Йўқ албатта. Сабаби, ҳаммамиз тирик жонмиз. Касаллик эса кутиб турмайди. Кундузими, тундами, дам олиш пайтидами, сўрамай хуруж қилаверади. Ана шунда кундузи халоватидан, кечаси уйқусидан кечиб, атрофингизда парвона бўлган, сизни оёққа турғазиб, ҳаёт лаззатидан яна баҳраманд этган меҳри дарё шифокорларга ҳар қанча тасаннолар айтсак, ташаккурлар билдирсак шунча кам.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 40-моддасида: "Ҳар бир инсон малакали тиббий хизматдан фойдаланиш ҳуқуқига эга", деб алоҳида таъкидланган. Шу сабабли ҳам юртимизда малакали шифокорлар тайёрлаш, замонавий шифохоналар, дам олиш уйлари қуришга, у ерларда муолажаларнинг замонавий усулларини қўллаган ҳолда инсон саломатлигини таъминлашга катта эътибор берилаётир. Ушбу масканлардаги шифокорлар эса ўз маҳоратларини ишга солиб эл саломатлиги йўлида тинмай тер тўкишмоқда.

Тошкентдаги 2-тиббиёт институти клиникаларида шундай ажойиб, қўли гул, билимли, малакали тиббиёт ходимлари кўпчиликни ташкил этади. Шуларнинг ичида ички касалликлар бўлими шифокорларини доимо алоҳида ҳурмат билан тилга олишади. Чунки бу ерда оддий ҳамширадан тортиб то олимгача ўз касбига меҳр қўйган, одамларни чин дилидан севадиган ўз умрини инсонлар саломатлигига бахшида этган фидокорлар меҳнат қиладилар.

— Мен Бухоро вилоятининг Пешку туманидан оғир аҳволда келган эдим, — дейди бемор Гуландом Мирзаева. — Ўзимиздаги дўхтирлар "церроз" бўлиб қолибсиз, деб роса қўрқитишди. Юрагим ёрилиб кетай деб, бу ерга келдим. Ушбу бўлимда одамнинг ҳар бир аъзосини синчиклаб текшириб, ҳолатини аниқлаб берадиган жуда "ақлли" тиббиёт ускуналари бор экан. Шифокорлар обдон текшириб, аниқ ташхис қўйдилар. Аввало ширин сўзлари, тўғри муолажалари билан тузалдим. Худо хоҳласа ҳайит кунини оилам даврасида соғ-омон кутиб оламан. Минг раҳмат ички касалликлар бўлими шифокорларига.

Ҳа, бундай илиқ, меҳрга йўғрилган гапларни бу ерда даволанаётган ҳар бир бемордан эшитиш мумкин. Сабаби бўлимнинг меҳрибон, заковатли, илмли, малакали шифокорлари ҳар бир касалнинг дардига шифо топиб, тузалиб кетиши учун кунларни тунларга улаб меҳнат қилишяпти. Шу сабабли ҳам бу ерда бўлган ҳар бир бемор "Мен сиздан шифо топдим жонга жон шифокорлар", демоқдалар.

Дилором НИШОНОВА,
"Адолат" мухбири

СУРАТЛАРДА: 1. Олий тоифали шифокорлар Саноат Маъмурова (ўнгдан), Севара Валиева ва Гулжаҳон Каримовалар ўзаро суҳбатда. 2. Диагностика бўлими ультратовуш текшируви хонаси бўлим мудири Умида Мирзамуҳамедова беморга ташхис қўймоқда.
Козим ЎЛМАСОВ олган сурат

САХОВАТЛАРИМИЗНИНГ БИРИ

Чилонзор тумани ҳокимлигида Қурбон ҳайити муносабати билан Дўмбиробод ва Қозиобод маҳаллалари фаоллари иштирокида "Меҳр қолур, оқибат қолур" деб номланган учрашув ўтказилди.

Учрашувга маҳаллалардаги етмишдан ортиқ кам таъминланган оилалар ҳамда ногирон аёллар таклиф этилди. Туман ҳокимлиги маданият бўлими ташаббуси билан уларга байрам дастурхони безатилди.

- Эзгулик туйғулари ҳар бир инсон қалбида яшайди. Инсоннинг бир-бирига яхшилигида у ўз аксини топади, - деди туман хотин қизлар қўмитаси раиси Муаттар Содиқова. – Мазкур тадбир "Меҳр ва мурувват йили"даги соҳоватларимизнинг бири. Тадбирни ўтказишдан мақсад меҳр-мурувватга зор инсонлар қалбига уни улашишдан иборат.

С.НАЗАРХЎЖАЕВА,
"Туркистон-пресс"

Истеъмолчи ҳуқуқи: сиз харид қилдингиз...

Сотувчи (ижрочи) ўз ташкилотининг фирма номи, унинг жойлашган (юридик) манзили ва иш тартибини истеъмолчига маълум қилиши шарт. Бундай маълумот лавҳада акс эттирилиши лозим.

Сотувчи (ишлаб чиқарувчи, ижрочи) билан шартнома муносабатларига киришган-киришмаганидан қатъий назар ҳар қандай истеъмолчи товар (иш, хизмат)нинг нуқсони туфайли етказилган зарар қопланишини талаб қилиш ҳуқуқига эга.

Товар (иш, хизмат) ҳақидаги зарур ахборотнинг йўқлиги бундай товар (иш, хизмат)ни реализация қилиш маълумот берилгунга қадар тегишли давлат бошқаруви органининг кўрсатмаси бўйича тўхтатиб турилишига сабаб бўлади.

Зарур истеъмол хоссалариги эга бўлмаган товар (иш, хизмат) сотиб олинишига сабаб бўлса, истеъмолчи шартномани бекор қилишга ва ўзига етказилган зарарнинг қопланишини талаб қилишга ҳақлидир.

Сотиб олинган товар (иш, хизмат)дан кўзланган мақсадда фойдалана олмасликка сабаб бўлса, истеъмолчи тегишли маълумот оқилона қисқа (кўпи билан уч кунлик) муддатда берилишини талаб қилишга ҳақлидир. Агар маълумот айтилган муддатда берилмаса, истеъмолчи шартномани бекор қилиб, зарарнинг қопланишини талаб қилишга ҳақлидир.

Нотўғри реклама оқибатида сотиб олинган товар (иш, хизмат) туфайли истеъмолчига етказилган зарар ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи) томонидан тўлиқ ҳажмда қопланиши лозим.

Истеъмолчи сотиб олинган товар (иш, хизмат) сифатини, бутлигини, вазни ва нархини текширув ҳуқуқига эга. Сотувчи (ишлаб чиқарувчи, ижрочи) эса, назорат-ўлчов асбобларини, нархга доир ҳужжатларни тақдим этиши, товарни ишлатиб кўрсатиши, ундан хавфсиз ва тўғри фойдаланишни ўргатиши, зарурат бўлса, товарни экспертизага юбориши шарт.

Ўзбекистон Республикасининг «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонундан

СОҒЛОМ ТУРМУШ ТАРЗИ

ЮСАИД томонидан молиялаштирилаётган Марказий Осиёда спорт ва соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш дастури доирасида Пахтаобод тумани Бойкечик қишлоғидаги 9-ўрта мактабда "Мактаб – оромгоҳ" ташкил этилди.

Лойиҳага кўра дастлаб ўқув юрти капитал таъмирдан чиқарилди. 761 нафар ўқувчини ўқиши ва спорт билан шуғулланишлари учун барча зарур шароитлар яратилди. Ҳафта давомида "Мактаб-оромгоҳ" иштирокчилари соғлом турмуш тарзи, болалар бошқаруви, ички зиддиятларни бартараф этиш йўллари дастурлари бўйича ўз билимларини оширишди. Шунингдек улар компютер курсини битиришди. Турли спорт ва кўнгилочар мусабақаларда иштирок этишди. Тадбирда иштирок этган ҳар бир ўқувчи спорт кийими, мактаблар эса спорт анжомлари олишди.

Оромгоҳнинг ёпилиши маросимида ЮСАИД лойиҳаси раҳбарлари мактабга совға сифатида теле ва видео ускуналарни топширишди.

К.Низомов,
"Туркистон-пресс"

Она табиат фидойилари

Солиқ — иқтисодиёт таянчи

ТЕКИН ДАРОМАД ТОПАМАН ДЕБ...

Солиқ иқтисодиёт таянчи дейилади. Ҳақ гап. Сабаби мамлакат бюджетини тўлдирувчи асосий воситалардан бири ҳам солиқдир. Шу туфайли одамлар ҳам, корхона, ташкилотлар ҳам солиқларни яширмай, ундан бўйин товламай ўз вақтида тўлаб турсалар давлат бюджети шунча мустаҳкам, барқарор бўлади. Натижада пенсионерлар, ногиронлар нафақаларини, ўқитувчилар, шифокорлар ва бошқа кишилар ойликларини зарур пайтда оладилар. Янги ишлаб чиқариш корхоналарини қуриш, кўплаб иш ўринларини яратиш имконияти туғилади. Қишлоқ, шаҳарларимиз ободонлашади, қисқаси халқимиз турмуш фаровонлиги юксалади.

Буни чуқур англаган Оққўрғон туман солиқ инспекцияси ходимлари аҳоли ўртасида солиқларни ўз вақтида тўлашнинг аҳамияти ҳақида кенг тушунтириш ишлари олиб боришяпти. Шу сабабли ҳам маҳаллий бюджетга тўловлар тобора ортиб бораётир.

Аммо шоли курмаксиз бўлмайди, деганларидек ҳалол ишлаб пул топиш ўрнига чўнтакларини тезда қаппайтирмоқчи бўлганлар ҳам учраб турибди. Туман солиқ инспекцияси ходимлари бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари билан биргаликда бундайларнинг пайини қирқиш йўлида кечаю кундуз ишламоқдалар.

Қилинаётган саъй-ҳаракатлар натижасида боқиманда корхоналарга 2622549 минг сўмлик 1689 та инкасса талабномалари қўйилди. Шундан 91 та корхонанинг дебитор қарзларини ундириб олиш учун 106378 минг сўмлик инкасса талабномалари қўйилган. Ушбу инкасса талабномалари асосида 1289 та корхонадан 1711148,3 минг сўм боқиманда қарз ундирилди. Шунингдек, корхона ва ташкилотларнинг дебитор қарзларига қўйилган инкасса талабномаларига асосан 28706,3 минг сўм ундирилди.

Айни пайтда туманимизда 332 нафар тадбиркор рўйхатга олинган. Улардан ўтган йил ҳисобидан 46 миллион 909 минг сўм солиқ ундирилган. Лекин бу рақам янада кўп бўлиши мумкин эди, агар барча тадбиркорлар ўз вақтида солиқларини тўлаб қўйишган бўлса. Шу туфайли биз ўтказган рейдлар натижасида бундай қонунбузарларни аниқлаб чора кўришга мажбур бўляпмиз.

Масалан, 2003 йил мобайнида автотранспорт воситалари билан аҳолига хизмат кўрсатувчи фуқаролар иш фаолиятларини текшириш юзасидан 15 маротаба рейд ўтказилди. Ана шу рейдлар давомида 37 та қонунбузарлик ҳолатлари аниқланди. Шундан 2 та ҳолат бўйича жиноий иш қўзғатилиб, чора кўриш учун туман прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бўлимига берилди. 35 нафар қонунбузарга эса 639,2 минг сўм жарима солинди.

Инспекциямиз ходимлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 6 майдаги 154-қарорининг ижросини таъминлаш мақсадида ҳам қатор рейд ва текширувлар ўтказишди. Натижада 96 та ҳолатда қонунбузарликлар аниқланиб, сохта ишбилармонлардан 2 миллион 591 минг сўмлик товар-моддий бойликлар олиб қўйилди, тўпланган ҳужжатлар эса туман судига юборилди.

Бундан ташқари туман ҳудудида хуфёна иқтисод билан шуғулланиб текин даромад топаётганлар илдизига болта уришда ҳам анчагина ишлар қилинди. Масалан, "Озод" ширкат хўжалигида Дилшод Раҳмонов деган кимса яшайди. У ҳалол меҳнат қилиб бола чақасини боқса бўларди. Аммо Дилшодбой "қўлдан берганга қуш тўймайди", менга каттароқ луқма керак дея, қўлбола ёғ ишлаб чиқаришга ўзини урибди.

Солиқчилар унинг ноқонуний фаолиятига чек қўйгунларича у қанча қўлбола, тозаланмаган ёғ ишлаб чиқардию, қанча одамни заҳарлади билмаймизу аммо рейдимиз куни солиқчилар боришганида Дилшод Раҳмоновнинг хонадонидан 1500 килограмм чигит, 1100 килограмм кунжара, 10 литр ёғ ва мойжувозни ашёвий далил сифатида олишди.

Шунингдек, Оққўрғонлик солиқчилар ер солиғи, мулк солиғини ундириш борасида ҳам ибратли ишларни амалга оширмоқдалар. Натижада ушбу соҳада ҳуқуқбузарлар сони, давлат хазинасига тўланадиган тўловлар кўпайиб боряпти.

Мен юқорида келтирган факт ва рақамларни қайд этишимдан мақсад қилган ишларимизни фақат таъкидлаш эмас. Асосий гап солиқ ва тўловларни тўлашдан бош тортувчилар, қонунларга чап берувчилар барибир узоққа боролмасликларини билиб қўйишларида.

Америкалик бир миллиардердан: "нимадан қочиб қутулиб бўлмайди", деб сўраганларида у: "ўлим билан солиқдан" деб жавоб берган экан. Бу фикрни текин даромад топаман дея солиқчиларга чап бермоқчи бўлганлар ҳам дилларига жо қилиб олсалар ёмон бўлмасди.

Айдар КОСБАКОВ,
Оққўрғон тумани Давлат солиқ инспекцияси бошлиғининг биринчи муовини

Қадрият

МУҚАДДАС БАЙРАМ

— Ҳозирги ёшларга ҳайронман-да, — дейди ғалати бир ҳолатда Ҳожиакбар ака деган танишим. — Менинг исмимдан улар баъзан шубҳага тушишади.

— Очиғини айтинг, нима бўлди ўзи? — сўрадим у кишидан.

— Набирам Ҳайбатуллоҳ: "Сиз Ҳажга борганмисиз?" деб дабдурустдан сўраб қолса бўладими!

— Унга нима деб жавоб бердингиз?

— Ҳажга бормаганман. Лекин, Ҳожиакбар йилида Курбон ҳайити кунида туғилган эканман. "Улуғ Ҳожи" — доимо улуғ, омадли бўлиб юрсин деб, исмимни Ҳожиакбар қўйишган экан.

— Э-э, Ҳажга бормаса ҳам Ҳожиакбар исмини қўйса бўлаверар экан-да! — деди яна набирам.

— Ҳа, бундай исмлар бир талай. Масалан, эзгу ният билан Ҳожимурод, Ҳожиқул каби исмлар қўйилган одамлар ҳам бор.

— Яна шунга ўхшаш исмлар бор-ми?

— Бўлмасам-чи? Мана, Қурбон ҳайитида туғилган чақалоқларга — Қурбон, Қурбоной, Ҳайитбой, Ҳайитой, Майрамой, Муқаддас каби исмлар қўйилади. Бу исмларда энг эзгу ниятлар жодир. Улар бахтли, дину-диёнатли, худди ҳайитдагидек қувноқ, хушчақчақ ва тўқ, фаровон яшасин дея ният қилинади-да!

Азизлар, Қурбон ҳайити билан боғлиқ исмлар мазмуни ҳақидаги бобо ва набиранинг суҳбатини бежиз тилга олаётганимиз йўқ. Чунки, эрта ўтиб индинга Ислом дунёсида энг катта байрамлардан бири, Қурбон ҳайитини нишонлаймиз.

Қурбон ҳайити мусулмонларнинг икки муқаддас ҳайитининг биридир. Бу ҳайит ҳижрий-қамарий йил ҳисобида, ҳар йили Зулҳижжа ойининг ўнинчи куни нишонланади ва уч кун байрам қилинади. Бу йилги Қурбон ҳайити милодий ҳисобда **1 февралда** киради.

Қурбон намозини ўқилиш вақтига келсак, уни қуёш бир найза бўйича кўтарилгач, то туш вақтигача ўқиш мумкин. Баъзи бир сабабларга кўра, бу вақтгача улгурмаганлар, эртаси айни шу вақтгача ўқиса ҳам бўлади.

Қурбон намозининг нияти: "Қиблага қараб икки ракат Қурбон ҳайити намозини ўқишни ният қилдим ва шу имомга иқтидо қилдим, холиса лиллаҳи таола" дейилади. Намоз ўқиб бўлингандан сўнг, мўъмин-мусулмонлар, бу ҳайит билан бир-бирларини муборакбод этадилар. Йўл-йўлакай совға-саломлар харид қилиб, уйга келишади. Уйдагиларни ҳам Қурбон ҳайити билан қутлашиб, байрам совғаларини тарқатишади.

Қурбон ҳайитининг ўзига хос файзу баракати ва анъанаси бор. Қурбон номи билан аталган бу ҳайитнинг анъанаси — Қурбонлик қилишдир. Қурбонлик қилиш ҳам закот каби ҳижрий-қамарийнинг иккинчи йилида қонунлашгандир.

Қурбонликни ҳайит намози ўқилгандан сўнг, то ҳайитнинг учинчи куни шом намозига қадар сўйиш мумкин. Қурбонликка қўй, эчки, қорамол, туя каби ҳайвонлар сўйилади. Туя беш ёшли, қорамол икки ёшли, қўй ва эчки камида бир ёшли бўлмоғи лозим. Олти ойлик семиз бузоқ, бир ёшдай келадиган семиз қўй ва эчкини ҳам қурбонлик қилса бўлади. Қорамол ва туяни тўрт, олти киши бўлиб қурбонлик қилишга ҳам рухсат берилган. Улар ўртасида гўшти тенгма-тенг бўлиб олиниши керак.

Қурбонликка сўйиладиган ҳайвонларнинг қусри бўлмаслиги лозим ва унинг гўштини ўзи ва оиласидагилар, қўшнилари, қариндошлари билан бирга муҳтожларга, мусофирларга, етим-есирларга ҳам берса, унинг савоби катта бўлади.

Қурбон ҳайитида мўмин-мусулмонлар яна бир фарз амални адо этишади. Бу Ҳаж ибодати бўлиб, ҳар йили, фақат Қурбон ҳайитида адо этилади.

Собиқ шўро жамиятида Ҳаж ибодатларини бажариб келиш жуда ҳам қийин бўлган эди. Бир йилда икки-уч кишигагина минг бир чиғириқдан ўтказилгандан кейин Ҳажга боришига рухсат берилар эди.

Худога минг бора шукроналар айтамизки, мустақилликни қўлга киритдик. Бугун биз озод ва эркин бўлдик. Ҳуррият эпкинлари ўлароқ, динга бўлган муносабатлар бутунлай ўзгарди. Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Дин ишлари бўйича қўмита ташкил этилиб, фаолият кўрсатиб турибди. Ўзбекистон мусулмонлар идораси қошида махсус жамғарма ташкил топган. Тошкентда Ислом университети очилиб, унинг илк битирувчилари ўтган йили ҳаётга йўлланма олишди. "Виждон эркинлиги ва диний ишлар бўйича" янги таҳрирдаги қонун ишлаб чиқилиб, ундан фойдаланишга муваффақ бўлиб турибмиз.

Динимизга мустақиллик берган имкониятларнинг саноғига етиш жуда ҳам қийин. Ҳозир соҳанинг ўз нашриёти, газета-журналлари, ҳатто "Зиё" телестудияси фаолият кўрсатиб турибди.

Ҳуррият берган диний эркинликларга ҳамоҳанг Рўза ва Қурбон ҳайитларининг биринчи кунини дам олиш куни деб эълон қилинганидан фахру ифтихорга тўламиз. Масжид-мадрасаларимиз эса 1990 йилда 119 та бўлган бўлса, бугун 2000 дан ошиб кетган.

Агар 1991 йили мамлакатимиздан 1500 нафар мусулмонларимиз муқаддас Ҳаж зиёратига борган бўлсалар, бу рақам ҳозирда ҳар йилига 4000 минг нафарга етди. Мустақилликнинг ўтган йиллари мобайнида республикамиздан 50 минг нафардан ортиқ фуқароларимизнинг Ҳаж ибодатини адо этиб келишгани қувонарли ҳолдир.

Бу йил ҳам мамлакатимиздан Ҳаж зиёратини адо этиб келишликка, қарийб тўрт минг нафарга яқин юртдошларимиз кетишган. Шу нарсани алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, истиқлол йилларида Ҳажга борувчиларга Президентимиз ва ҳукуматимиз томонидан жиддий эътибор берилмоқда. "Ўзбекистон — ҳаво йўллари" миллий авиакомпанияси ҳожиларни Саудия Арабистонига олиб бориш ва яна Ватанимизга қайтиб келишларини режали асосда ташкил этган. Шунингдек, ҳожиларнинг саломатлигини таъминлашда соғлиқни сақлаш вазирлиги, хавфсизлигини таъминлашда, ҳуқуқ-тартибот идоралари вакиллари қўлларидан келганича ёрдам кўрсатиб келишаётир. Насиб этса, ҳадемай ҳожиларимиз муқаддас қадамжоларнинг файзу барокатини, руҳиятини Она-Ватанимизга ҳам олиб келишади деган умиддамиз. Бундай имкониятларнинг эшигини кенг очиб берган мустақилликка, айниқса, Яратган Тангри таолога ҳамду санолар айтамиз.

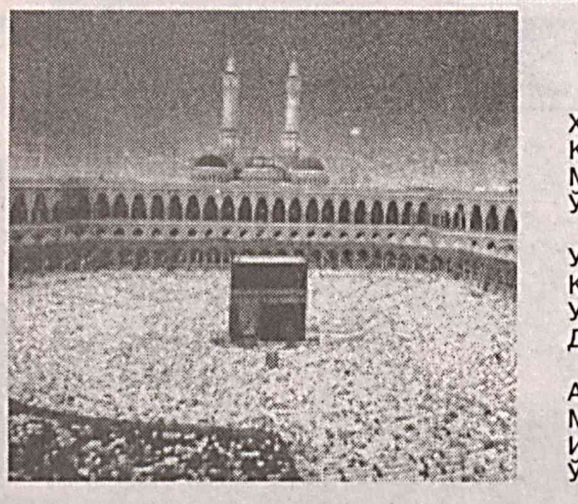

Ҳожи Абдулла ОРИФ

ҲАЙИТ

Ҳайит кунларида жанглар ҳам тўхтаб,
Қиличлар қинига қайтиб киргувси.
Мўминлар эгизак жонларга ўхшаб,
Ўзгага боққан чоқ ўзни кўргувси.

Умидвор ҳар кимса топиб кушойиш,
Қоронғу дилларга ёғиб тургай нур.
Уйқуда фароғат, юртда осойиш,
Дуолар ижобат, ниятлар манзур.

Адоват, ҳасадни касб этган инсон,
Майли шоҳ ё гадо, ё сайид бўлсин.
Илоё, барига бахш этсин иймон,
Ўтар ҳар лаҳзаси бир ҳайит бўлсин.

Диний эркинликни суистеъмол қилишиб, Худо муқаддас қилган ҳайит кунларини бидъат ва хурофотга буркаб, ҳар хил даҳмазали тадбирлар ўтказишга одатланаётганлар ҳам кўзга ташланмоқда. Шу билан бирга ҳайит кунларида тўп-тўп бўлиб фотиҳабозликка юришликлар ислом динига мутлақо зиддир. Оллоҳ таоло муқаддас қилган ҳайит кунларида, ҳатто қабр азобини чекаётганлар ҳам озод этилади-ку?!

Ҳайит кунларини ҳақиқий маънода байрам қилайлик. Баъзан маҳаллаларда тўда-тўда бўлиб, келин кўрдига бораётганларга ҳам дуч келамиз. Бундай ортиқча одатларнинг кимга кераги бор?! Ахир, оиланинг айём қувончлари ихчам тарзда тартибли қилиб, яқин қариндошлар, маҳалладошлар билан баҳам кўрилса яхши эмасми?

Ҳайит кунларининг ижобий томонлари асрлар оша қадриятларимизга мустаҳкам сингиб кетганлигини кўрамиз. Буни атроф-муҳитни тозалаш, ота-оналарни, пиру комилларни, улуғ ва мўътабар ёшдагиларни зиёрат қилишда ҳам кўриш мумкин. Шунга ўхшаш кам таъминланган, муҳтож кишиларга, етим-есирларга ҳиммат, меҳр-мурувват, саховат кўрсатишлик ҳам олийҳиммат фазилатлардандир. Бундай ишларга қўл урган кишилар Оллоҳнинг раҳматига ва кўплаб савобга дахлдор бўладилар. Зеро, дуо олишлик ва савобга муяссар бўлишлик энг яхши, хайрлик ишлар жумласига киради.

Илоҳо, тинчлик-тотувлигимиз янада мустаҳкамлансин! Яратгандан омонлик, хонадонларимизга файзу барокат тилаймиз. Янаги ҳайитларгача соғ-омонликда етиб келишимизни насиби рўз айласин!

Қурбон ҳайитингиз муборак бўлсин, азиз юртдошлар!

Абдулҳамид ҳожи ҲАБИБУЛЛАЕВ.

Қадим ҳикматлардан сўзланг, бувижон

Донолар бисотидан

ОДАМ ОДАМ БИЛАН

Агар кўнгил тортарлик билан суҳбатдош, беғараз дўст топилса, ёлғизликдан кўра улар билан суҳбатлашиб ўтириш яхшироқдир. Одамлар бир-бирларига муҳтождирлар. Ўзаро муносабат пайдо қилмасалар, ишлари нотамом қолади. Одамларга аралашмасдан ёлғизликни севиш, жамиятдан қочиб юриш ақлга мувофиқ иш эмасдир.

Ушла жамият этагин, ушлагил,
Ҳеч бир иш ёлғизлик ила битмагай.

БАХТЛИ ОДАМЛАР

Шундай гўзал ҳисларга эга бўлган одамлар бор: ўзларининг хушмуомалалари, меҳр-шафқат ва марҳаматлари соясида ҳатто душманларини ҳам ўзларига дўст қилиб олишга муваффақ бўладилар. Бундай бахтли одамлар олқишга, таҳсин ва офаринга сазовордирлар.

Хирад аҳли оғир сўз бирла қилмас дўстни бегона,
Мулойим сўз билан бегоналарни ошино айлар!

ИҚБОЛ ЭШИГИ

Сабр ва сукутдан бебаҳра қолмайлик. Фикримиз ойнасига оқиллар ишорати ва насиҳатлари билан сайқал берайлик. Бир ишга киришар эканмиз, аввал ўйлаб, сўнгра у ишни бошлайлик. Шошқалоқлик ва енгилтакликдан узоқ бўлайлик. Шундагина иқбол ва давлат эшиги юзимизга очилади, бахт ва саодат гавҳарлари бошимизга сочилади:

Пур хатар гирдобига ташлар сени охир шитоб,
Мумкин эрмас жаҳд бирла ул макондан тебранмоқ.

МАҚСАД

Истироҳат ва уйқуга майл қилмасдан илгари шу уч нарсани эсингизга туширинг. Биринчи: ўйланг, бугун сиздан бирор хато иш ўтдими, йўқми? Агар ўтган бўлса, қандай тадбир билан тузатиш мумкин?

Иккинчи: андиша қилинг, бугун халқ манфаати йўлида бирорта хайрли иш қилдингизми, йўқми?

Учинчи: эсга олинг, бепарволигингиз ва ишга совуққонлик билан қараганингиз туфайли, қайси ишингиз амалга ошмай қолди?

Мақсадни ҳосил қилолмас бемашаққат ҳар киши,
Чекмай очлик меҳнатин, қандай билур нон қадрини?

ҲИКМАТЛАР ХАЗИНАСИ

Қўшниларини иззат ва ҳурмат қилмайдиган, уларнинг дилларини оғритадиган одамдан ҳамма нафрат қилади, у одам ўз обрўсини йўқотади.

Ота-она тарбияси қандай ҳолда бўлса, боласи ҳам шундай тарбияда ўсиб етишади. Шунинг учун аввал ўзимиз гўзал тарбияли бўлайлик, болаларимизни ўзимиздек, гўзал тарбияли қилиб ўстирайлик.

Ҳар бир сўзни ҳақиқат деб сўзлайбериш хато, аммо ҳақиқий сўзни тинглаш ва унга амал қилиш фарздир.

Ўзининг илмига, мартабасига мағрур бўлиб, кеккайиб кетиш жоҳилликнинг бир хилидир.

Тарбиядан улуғроқ нарса йўқ. Тарбия соясидагина инсон ҳақиқий инсон бўлади.

Ота-онасининг розиликларини олишга ғайрат қилиб, уларга ширин сўз, очиқ юз билан муомала қилган фарзанд олқишга сазовордир.

Баланд товуш билан ёки жуда секин сўзлаш тингловчининг боши оғришига сабаб бўлади. Шошиб-пишиб ёки бўлиб, кейинга қолдириб сўзлаш ҳам тавсия қилинмайди. Нотиқ нутқини қисқа қилиб, фойдали иборалар билан сўзласа, нутқи ҳамма эшитувчиларга маъқул ва мағруб бўлади.

Сўзлаб турган кишининг сўзини бўлиб сўзга чиқиш — жаҳолат асари, у одам ўз сўзини тамом қилгандан кейин рухсат билан сўз олиш одоб, тарбияга мувофиқдир.

Улфатнинг шарти кулфатни тарк қилишдир.

Шошқалоқлик — пушаймонликнинг синглиси.

Сабр қилган одам зафарга, муваффақиятга эришади, шошқалоқликни надомат, пушаймонлик қарши олади.

Дўстлик — мевадор дарахт, дўстларнинг бир-бирлари билан кўришиб туришлари у дарахтнинг ширин меваларидир.

Ширин сўзинг, гўзал муомаланг билан халқ орасида донг чиқар. Қилган ишинг билан ҳеч вақт мақтанма.

"Ман ундай одамман, бундай одамман" деб ўзингни ўзинг юқори кўтариб, фазл изҳор қилиб юрма, агар жамиятга хизмат қилган бўлсанг, қўй, сабр эт, жамият сени унутмайди, хизматингни тақдирлайди. Ёлғон-яшиқ, лоф-қофларни сўзлаб изҳори фазл қилишдан чекин.

Овқат-ичимлик жасад учун озиқ бўлса, илм ва ҳикмат ақлнинг озиғидир.

Уч нарса қалбга шодлик ва ақлга қувват беради: номусли, очиқ юзли, ширин сўзли хотин, етарли ризқ-рўз, мунис, самимий дўст.

Насиҳат таъсир қилмаган одам бахтсиздир.

Ота-онасини ҳурмат қилмаган фарзанд ўз фарзандидан ҳурмат талаб қилишга лойиқ эмасдир.

Бирор одам ёки хат воситаси билан бир-бирининг ҳолини сўраш энг гўзал одат, дўстлик ва муҳаббат белгисидир.

Ҳар ким ўзининг сўзлаган сўзи ва қилган иши билан танилади, шунинг учун тўғри сўзлаши, жамиятга фойдали ишлар қилиши лозимдир.

Тўғрилик, ростлик одамни сира ҳам уятга қолдирмайди.

Ҳақиқий дўстга эга бўлганимиздан кейин унга ҳурмат ва самимият кўрсатиш вазифамиздир, буни эсдан чиқармайлик.

Инсон ҳаётида учрайдиган маъносиз ва зериктирувчи ҳолларга, қайғу аламларга қарши энг олий ва мукаммал даво меҳнатдир.

Улуғлик — ўзига оро бериб, бежирим кийинишдангина иборат эмас, ақл, адаб, тарбиядадир. Ақлли-фаросатли, адабли, тарбияли одам эски кийимни озода-тартибли кийиб юрса ҳам иззат-ҳурматга эгадир. "Ўзига боқма, сўзига боқ", — деган ҳикматли сўз шунга ишоратдир.

Одобнома

Давоми. Боши ўтган сонда

Ризоуддин ибн ФАХРУДДИН

Оила

Шу сабабдан ҳам хотунларнинг тарбияли бўлишлари зарур ва бунинг фойдаси ҳам бутун миллатга мансуб бўлур. Лекин хотунлар учун лозим бўлган илму зарур бўлган тарбия қандай ишдир? Хотунлар учун лозим бўлган илми тарбияли мурод, ўз вазифаларини билмоқлари-ю фазилат ўрганмоқлари, сўнгра буларга гўзал суратда амал этмоқлари лозим демакдир. Инсонларни бахтли этажак нарса илмгина бўлмай, балки илм ила бирликда бўлган фазилатдир. Фазилат эса ҳусни хулқ, яъни ахлоқ демак бўлур. Бу тақдирга кўра одамларни масъуд этажак нарса ўз вазифасини билмоқ ва билганини ҳусни хулқ билан адо этмоқдир. Фазилату ҳусни хулқ бўлмаганида илм дарахти мева бермайди. Инсонларнинг саодатлари тарбияга боғлиқ бўлиб, тарбия ҳам хотунлар қўлидадур. Шунинг учун, умуман халқни тарбияли қилиш учун хотунларни тарбияламоқ ҳамда шу тарбияни болаларга ҳам бера оладиган даражага олиб бориш лозим.

Агарда хотунлар орасида тарбия билан илм ёйилса, тарбия ҳам, ҳусни ахлоқ ҳам болаларга кўчади, эл-юрт ва халқ орасига тарқалади, маҳкам томирланади.

Бутун одам боласига биринчи даражада ҳамда энг аҳамиятли нарсалар ҳақида муаллимлик этувчиларнинг илму тарбиядан маҳрум бўлиб қолишларини дуруст деб билмоқ, минглабча одамларни ортиб кетаётган кемани сўқир ва жоҳил бир одамга топшириб сафарга чиқмоқ кабидир.

Хотунларнинг тарбиялари бу даражада лозим бўлган ҳолда, бизларда бунга аҳамият берилмайди. Хотунларни тарбия этиб, улар воситасида бутун эл-юрт орасида ахлоқ ва фазилат уруғини сочиш фикри дунёнинг ҳар тарафида майдонга чиққани ҳолда, бизларда баъзи зотлар тарафидан: "хотунларга илм ўргатмоқ бузуқликка сабаб бўлур" дея асоссиз қарашлар тарқалаяпти. Бу эса, таассуфли ҳоллардандир. Илмли эрлар орасида ҳам баъзи вақтларда бузуқликлар содир бўлади. Ҳолбуки, булар ҳақида гапирганда "булар олим бўлганлари учун бу бузуқликни қилдилар", дейишмас. Шу қабилда, илмли хотунлар орасида ҳам бузуқлик содир бўлганида: "уларнинг бузуқликларига илмлари сабаб бўлди" дейиш ҳам дуруст бўлмас.

Бузуқликларга сабаб хоҳ эрда, хоҳ хотунда бўлсун, барибир, бу аслида илму фазилатдан эмас, балки илму фазилатнинг камлигидан бўлур.

"Хотунларга илм ўқутмоқ зарарлидир" дейиш ноҳақ сўз бўлиб, одамларнинг ярмидан иборат бўлган кишиларни илмдан бебаҳра қолдиришга, бунинг натижасида умуман одам болаларини, тарбиядан маҳрум қилишга йўл очиш демакдир.

Болаларига тарбия бера билмаган ва ҳусни ахлоқ ўргата олмаган хотундан фойда ўрнига улуғ зарарлар кўрилур. Зеро, бундай хотунлар халқ орасида вабо микробларидан зарарли бўлган инсонлар етиштирурлар.

Тарбиясизлик эса, айрим бир таълимга ҳожат бўлмас, балки унинг сабаби таълим-тарбия этилмаганлигидандир. Болага гўзал тарбия берилмаса, шу ҳолнинг ўзи ҳам тарбиясизликка ўргатиш бўлур. Кўп вақтда тарбиясиз хотунлар тарбия берарлик даражада ҳунар-истеъдодлари бўлмагани ҳолда, худди тиб илмидан бехабар одамлар беморларни даволаётганликларига ўхшайди. Улар болаларини табиий ҳолларида тутмай, балки тарбияламоқ бўлиб ахлоқни бузадиган дарслар берадилар. Бундай болалар бир вақтда тузалмайдиган даражада бузиладилар. Табиий ҳолларида қолган болаларни гўзал мактаблару ахлоқли муаллимлар воситасида тузатмоқ қулай бўлгани ҳолда, тарбиясиз хотунлардан тарбия олган болаларни тузатиш мушкул бир ҳолдир. Зеро онадан олган тарбиясини бола умри бориcча унутмас. Тарбиясиз хотунлар бағрида тарбияланган болалар ҳатто мактабларга кириб илм олсалар-да, табиатлари бузилгани сабабли ўрганган илмларини ёмон ишларга қурол қилурлар. Баъзи кимсалар бутун мол дунёларини сарф этиб бўлса ҳам болаларининг саломатликларини сотиб олишга рози бўлишса ҳам, аммо ўлимдан ҳам баттар хатарли бир қўрқинчдан қутулиш учун етарли даражада тиришмайдилар. Бу ҳам бир тарбиясизликдандир.

Бир боланинг динида эътиборсиз, ота-онасига нисбатан қўпол муомала қиладиган бўлгани, маишатни бузуқлиги узра бино қилмоғи ўлимдан ҳам қўрқинчли бир ҳол экани кўпчиликка маълум. Ўзи яхши хулқ-атвор билан ўстириб, сўнг умрларининг охирида унинг шафқатли қўланкасида роҳатли умр кечириш умидида асраб-авайлаб ўстирган боласидан қўпол муомала кўрувчи ота-она учун болаларининг дунёда яшамоғидан нима фойда бўлади?!

"Кошки, уйланмасам эди, кошки, дунёга келмасам эди", деб ҳасрат чекувчи ота-оналар бу дунёда озми? Ҳолбуки, бундай ҳасратларга кўп вақтда ота-онанинг ўзлари сабаб бўладилар. Тарбия бериш керак бўлган бир вақтда, болаларига лозим тарбия бермаганликлари бундай ишларга сабаб бўлур. Шунинг учун ҳам хотунларга тарбия бермоқ лозим. Хотунларнинг киядиган камзуллари, бахмал-ипак кўйлаклари, олтун билагузуклари зийнат эмас, балки олган тарбиялари зийнатдир.

(Давоми бор)

КУЛГИ БЕКАТИ

Йўловчи вокзал навбатчисига:

— Тушунмадим, поездлар доимо кеч қоладиган бўлса, бу ерга жадвал илиб қўйишнинг нима ҳожати бор?

— Ие, бу жадвал бўлмаса, поездингиз кеч қолаётганини қаердан билардингиз?

Эру хотин курортга кетяпти. Поезд қўзғалгач, хотини хўрсиниб эрига дейди:

— О, қани энди ҳозир пианиномиз шу ерда бўлиб қолса...

— Хўб бемаъни фикрлар келади-да калланггa...

— Пианинонинг устида поезд билетини қолдириб келибман.

— Менга хотин бўлишни истамайсизми?

— Вой, танишганимизга атиги икки кун бўлди-ку?

— Майли, бўлмаса мен яна бир кун шошмай тураман...

— Менинг жияним қўлингизда ишлашини биласиз-а?

— Ҳа, албатта.

Сўнгги халқаро футбол ўйини бўлган куни жиянингиз сизнинг дафн маросимингизда қатнашиш учун жавоб сўраган эди.

Мунажжимлар дейдиларки...

ГРИППНИ КИМ ҚАНДАЙ ЎТКАЗАДИ

Одатда қиш ва эрта баҳорда грипп, шамоллаш одамлар орасида кўпаяди. Аммо шуни қайд этиш керакки ушбу касалликлар, айниқса, турли кишиларда турлича кечади. Яъни касалликни турли бурж остида туғилганлар турлича ўтказадилар. Шу сабабли ҳам улар грипп билан оғриш, уни ўтказиш йўлларини билиб қўйсалар фойдадан холи бўлмайди деб ўйлаймиз.

ҚЎЙ (21.03-21.04) Қўй буржида туғилганларга одатда грипп бошқаларга нисбатан вақтлироқ юқади. Касаллик тезда намоён бўлиб, бирдан ҳарорат кўтарилиб кетади. Қўйлар бардошлилиги ва хушчақчақлиги туфайли ҳам гриппни тез енгадилар. Фақат улар ҳаракатчан бўлганликлари туфайли беморни тўшакда тутиб туриш қийин.

БУЗОҚ (22.04-21.05) Бузоқ буржида таваллуд топганлар эса аксинча касалланганликларини сезишлари биланоқ кўрпа-тўшак қилиб даволанишни бошлайдилар. Шифокор маслаҳатига жиддий муносабатда бўладилар. Ҳар бир буюрганини тўла бажаришга ҳаракат қилишади. Агар даволаниш бюджетга таъсир этишини сезишса даволанишнинг энг самарали усулларига мурожаат этишади.

ЭГИЗАКЛАР (22.05.-21.06) Эгизаклар гриппга бефарқ бўлганликлари туфайли кейинчалик ўткир бронхит, ҳатто зотилжам касаллигини орттириб олишлари мумкин. Шунингдек, касаллик пайтида риоя этилиши лозим бўлган нарсаларга амал қилмай йўталиб, аксириб юраверади. Бу гриппнинг атрофидагиларга юқиш эҳтимолини ошириб юборади. Кечаси бурни битиб қолишидан қийналади. Дориларни эса тузалиб кетиш учун каппалаб ютишга тайёр.

ҚИСҚИЧБАҚА (22.06-23.07) Ниҳоятда эътиборлилиги, сезгирлиги туфайли ҳам атрофидагилар касалланганда қандай кечганлиги, асоратлари ҳақида гапирган пайтларидаёқ грипп вируси юқиб қолиши мумкин. Касал пайтида унинг севимли овқатларини бериш, фақат яхши гапириш билан тузалишига йўл очиш мумкин. Шунингдек, сув билан даволаш, масалан, қайноқ тузли сувга оёғини солиб турса тезда шифо топади.

ШЕР (24.07-23.08) Гриппнинг олдини олиш бўйича эҳтиёт чораларидан жонсарак. Касаллик тўсатдан ташриф буюришини хоҳламайди. Чунки кучсиз ва иродасиз кўринишни истамайди. Шу сабабли оилавий ахборот воситаларида маълумот берилиш биланоқ кераклидори-дармонлардан фойдаланади, витаминлар, мева шарбатлари, сабзавотлар истеъмол қила бошлайди. Шунга қарамай касалланиб қолса ўзини ҳақиқий шердай тутади.

ПАРИЗОД (24.08-23.09) Касаллик билан мардона курашади. Шифокорларнинг барча кўрсатмаларини ортиғи билан бажаради. Режимга қаттиқ риоя этади. Диета сақлайди. Аммо ҳамма шифокорга ҳам ишонавермайди. Бирдан маслаҳат олиб бошқасига боради. Энг маъқул кўрган даво усулини қўллайди.

ТАРОЗУ (24.09-23.10) Жамоат транспорти ёки иш жойидаги ҳамкасбларидан касалликни тезда юқтириб олади. Беморлик даврини ёмон ўтказади. Кўрпа-тўшак қилиб бели, қорни қаттиқ оғриётганидан шикоят қилади. Касалхонага тушгудек бўлса шифокорларнинг хатти-ҳаракатидан безовталанади. Лекин ўзаро низони тинч йўл билан бартараф этишга ҳаракат қилади.

ЧАЁН (24.10-22.11) Ўз табиатига кўра чидамлидир. Шу сабабли унга грипп унча-бунчага юқавермайди. Чунки чаёнда грипп вирусига қарши иммунитет кучлидир.

ЎҚОТАР (23.11-21.12) Гриппни "доғда қолдирмоқчи" бўлади. Бу баъзида нохуш оқибатларга олиб келиши мумкин. Аммо у бу ҳақда кўп ўйлаб ўтирмайди. Чунки кўп ишларга улгуриши керак. Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, ўқотар кундалик югур-югурлардан бироз дам олса бас, тезда касалликни енгишга куч-қувват топади.

ТОҒ ЭЧКИСИ (22.12-20.01) Касаллик даврида яхши хабарни орзиқиб кутади. Унга даволаниб, соғайиб кетиши учун шифокорлар тўғри ташхис қўйиб, тўғри усуллар қўллашаётгани ҳақида кафолат керак. Эркак тоғ эчкиси касаллангудек бўлса, атрофдагиларнинг ҳаммаси бемор бўлиб туюлаверади.

ҚОВҒА (21.01-19.02) Бўш вақтини кўпроқ уйда, севимли машғулоти билан шуғулланган ҳолда ўтказади. Шу сабабли кўчага чиқиши билан вирусга дуч келади. Касалликни орттириб олгач, соғайиб кетиш учун даволанишнинг барча усулларидан фойдаланишга тайёр.

БАЛИҚ (20.02-19.03) Касалликдан ортиқча безовталанади. Аҳволи яна ҳам ёмон бўлиши ҳақида кўп гапиради. Ушбу бурж остида туғилганларнинг кўпчилиги аллергик касалликлар билан оғригани туфайли балиқлар учун дориларни ниҳоятда ҳушёрлик билан танлаш даркор.

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Рустам АҲМАДАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Турғунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Каримжон РИХСИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Бобоқул ТОШЕВ, Рустам АЗИМОВ, Турғун ЭРГАШЕВ, Абдусамад МАМАЖОНОВ, Ўткир ЖЎРАЕВ, Муҳаммад РАҲМОН, Низомиддин НУРМАТОВ, Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ.

Мулоқот учун телефонлар:
Қабулхона — 136-53-14
Факс: (8.371) 133-41-89
Хатлар бўлими — 136-55-96.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г— 200, Адади 2122 Ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Саҳифаловчи — Аслиддин БЎРИЕВ | Навбатчи— Сафар ОЛЛОЁРОВ

Газета IBM компьютерида терилди.

Босишга топшириш вақти—19.00.

● Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. ● Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. ● «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади. t Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. ● Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. ● Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди.